

502
ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α'.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΗΤΟΙ

Γεωγραφικοῖστορικὴ περιγραφὴ τῶν Νομῶν,
ἐπαρχιῶν, δήμων, πόλεων, χωρίων, ὀρέων, ποταμῶν,
λίμνων, λιμένων, ὁρμῶν, μονῶν, θερμοπηγῶν,
κλ. τοῦ βασιλείου.

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι ΣΟΛΩΜΟΥ
ΤΟΥ ΕΚ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ἀρχαίου μαθητοῦ καὶ καθηγητοῦ τῆς Στρ. τῶν εὐελπίδων Σχολῆς,
ταγμ. ἐφεδρ. τοῦ Μηχανικοῦ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΛΑΧΑΣ
ΕΦΕΔΡ. ΕΠΙΣΤΗΤΗΣ

ΑΘΗΝΗΣΙ
ΤΥΠΟΙΣ Δ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΑ
1893

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ

κ. Γυμνασιάρχας, Σχολάρχας καὶ Ἑλληνοδιδασκάλους

Ὁ κ. Ν. Σελωμός ἀγγέλλει τὴν ἐκδοσιν **Γεωγραφικοῦ Λεξικοῦ** τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος. Διὰ τοῦ βιβλίου τούτου πληροῦται κενὸν μέγα ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ, ἣτις ὑστερεῖ ἰδίως ἐν τῇ καλλιιεργείᾳ τῆς νεωτέρας Πολιτικῆς Γεωγραφίας καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἱστορίᾳ, ἥς αἱ σελίδες ὧν νὰ χαραχθῶσιν ἀνεξίτηλοι ἐν τῷ νῦν καὶ τῇ καρδίᾳ τῆς σπουδάζουσας νεότητος, οἱ δ' καὶ προθύμως συνιστῶμεν πᾶσι τὴν ἀπόκτησιν τοῦ βιβλίου τούτου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 26 Μαρτίου 1892.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Ν. Δημαρᾶς

Γ. Α. Οἰκονομόπουλος

Σημ. Δι' ὁμοίων ἐγκυκλίων συνιστᾶται τὸ ἔργον καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν ὑπουργείων, Ἑσωτερικῶν, Ναυτικῶν κλ.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΣΟΛΩΜΟΥ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΑΙ ΛΕΞΕΙΣ.

Ἀκρ.	Ἀκρα	Νμ.	Νομός
Ἀκρτ.	Ἀκρωτήριο	Ὅρ.	Ὄρος
Ἀρχ.	Ἀρχαιότης, ἀρχαῖον	πτ.	Ποταμός
β.	Βουνός	πλ.	Πλάτος γεωγραφ.
Βλ.	Βλέπε	πλγ.	Πέλαγος, πελάγιος
δ.	Δῆμος	πρ.	Πρωτεύουσα
Ἐπ.	Ἐπαρχία	Σδ.	Σιδηρόδρομος
κλ.	Κόλπος	Στ.	Σταθμός
κμ.	Κωμόπολις	Σ. Στ.	Στρατιωτ. σταθμός
κατ.	Κάτοικοι	υ.	Ύψος
λιμ.	Λιμὴν	Φ.	Φάρος
λμν.	Λίμνη	χ.	Χωρίον
μν.	Μονή	χδ.	Χωρίδιον
μ.	Μέτρα	χμρ.	Χείμαρρος
Μκ.	Μῆκος Γεωγρ.	χμ.	Χιλιόμετρα = ἑκατὸν
ν.	Νῆσος	ὦρ.	Ὠρεῖς
νδ.	Νησιδιον	λ.	Λεπτά.

ΣΗΜΕΙΑ ΟΡΙΖΟΝΤΟΣ.

Βορ. Βορρῆς ἢ Βόρειος ἄνεμος
 Νότ. Νότος, Νότειος
 Ἄν. Ἀνατολή, ἀνατολικός
 Δ. Δύσις, Δυτικός.

ΡΟΔΟΝ ΑΝΕΜΩΝ

ΣΗΜΕΙΑ ΠΥΞΙΔΟΣ.

Β.	Βορρῆς	Τραμουντάνα
ΜΒ.	Μεσοβορρῆς	Γρέγο Τραμουντάνα
Μ.	Μέσης	Γρέγος
ΜΑ.	Μεσαπηλιώτης	Γρέγο Λεβάντες
Α.	Ἀπηλιώτης	Λεβάντες
ΕΑ.	Εὐραπηλιώτης	Σιρόκο Λεβάντες
Ε.	Εὐρος	Σιρόκος
ΕΝ.	Εὐρόνотος	Ὅστρια Σιρόκο
Ν.	Νότος	Ὅστριας
ΑΝ.	Λιβόνотος	Ὅστρια Γαρμπῆς
Α.	Αἰψ	Γαρμπῆς
ΑΖ.	Λιβοζέφυρος	Πουνέτε Γαρμπῆς
Ζ.	Ζέφυρος	Πουνέντες
ΣΤ.	Σχειρανοζέφυρος	Πουνέντε—Μχίστρος
Σ.	Σκείρων	Μχίστρος
ΣΒ.	Σχειρωνεβορρῆς	Μχίστρος—Τραμουντάνα.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

Τ Η Σ

ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Α'.

Ἀβαθής, ὄρμος μικρὸς τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Κερκλληνίαις, κλειόμενος πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν βράχων τῆς ἀκρας Ἀγισέλι, κατὰλληλος εἰς προσόρμησιν μετρίων πλοίων καὶ προσβαλλόμενος μόνον ὑπὸ τῶν ἀπὸ Α μέχρως Ε, ΝΑ. ἀνέμων.

Ἀβαρίκος, γ. τοῦ δήμου Παμφίαις τῆς ἐπ. Τριγωνίας, τοῦ Νρ. Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ἐκ 424 κατ. ἀπέχον 1 1/2 ὥρ. τῆς πρ. τοῦ δ. Κερκλιδρύσου. Κεῖται ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Εὐήνου π. καὶ τῆς λμν. Τριγωνίας.

Ἀβαρινίτσα, γδ. τοῦ δ. Πυλίων τῆς ἐπ. Πυλίας τοῦ Νρ. Μεσσηνίας, ἐκ 55 κατ. εἰς 1 ὥρ. 20' ἀπὸ Πύλου παρὰ τὴν γμρ. Πεσίλι, ἐπὶ τῶν Δ. κλιτύων τοῦ ὄρ. Λυκοδήμου.

Ἀβαρίτσα, 1) — γ. πρ. τοῦ δ. Μελιταίας Β'. ταξ. τῆς ἐπ. Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων τοῦ Νρ. Αζρίσσης, 3 ὥρ. ἀπὸ Δομοκοῦ καὶ 7 ὥρ. ἀπὸ Φαρσάλων, ἐκ 386 κατ. ἐπὶ τῶν Β. κλιτύων τοῦ ὄρ. Ὁθουρ, καὶ τῶν ἐρείπων τῆς ἀρχ. π. Μελιταίας, πρὸς τὸν ἄνω ῥοῦν τοῦ Ἐνιπέως πτ. Κεῖνται δὲ τὰ ἐρείπια ἐπὶ περκαυμένου τῷ γ. λόφῳ ἐνθα καὶ μικρὰ πενιχρὰ μονή. Ὁ βικταίος τῶν Μικεδόνων Φίλιππος Γ, προσπαθήσας νὰ καταλάβῃ ταύτην, ἀπέτυχεν ὡς ἐκ τοῦ ἀνεπερκούτος τῶν κλιμά-

κων τῆς ἐφόδου, κατὰ δὲ Στραβ. ἐνταῦθα ἔκειτο ὁ τάφος Ἑλληνος τοῦ Δευκαλίωνος. Κάτωθεν τοῦ λόφου τὴν Ἀβαρίτσαν ὑπῆρχεν ἡ ἀρχ. Πειρική εἰς τοὺς ἐγγλύους λειμῶνας τῆς ὑποίας ἐβοσκήεν ὁ Ἀπόλλων τοὺς ἵππους τοῦ Ἀδμήτου, ὅς ὅμως ἐρείπια δὲν σώζονται. 2) — γ. δ. ἡ μᾶλλον συνοικία τοῦ γ. Βουλγυρέλι τοῦ δ. Θεσφωρίας τῶν Τζουμέρκων, 1 ὥρ. 15' ἀπὸ τοῦτου, ἐπὶ τῶν Δ. κλιτύων τοῦ ὄρ. Μελιτσοῦ παρὰ τὸν π. Ἀρχθρον, ἐνθα καὶ ὁμώνυμος μονή εἰς τιμὴν τοῦ ἁγ. Γεωργίου.

Ἀβάτζα. Ὅρμος ἐπὶ τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Κερκλληνίαις, ἀβαθής, κατὰλληλος εἰς προσόρμησιν μετρίων πλοίων καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἀπὸ ΣΖ μέχρως ΕΝ, Νετ. Δυτ. ἀνέμων.

Ἀβδελιάρη, γδ. ἐξ ὀλίγων καλυβῶν, 45' ἔξωθεν τοῦ γ. Μύτικα πρ. τοῦ δ. Σόλλου τῆς ἐπ. Βονίτσας.

Ἀβδέλλαις, γδ. θερμῆς διαμονῆς τῶν κατ. τῆς Σκύρου, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τῆς ν.

Ἀβδύμπεη, γδ. 25' ἀπὸ τοῦ γ. Μέρμπικα πρωτ. τοῦ δ. Μηδέας τῆς Ναυπλίας πρὸς τὸ Α. τῆς μεγάλης ἀργολικῆς πεδιάδος, ἐξ 193 κατ.

Ἀβδουλάρ, γ. τοῦ δ. Ἀρμενίου τῆς Ἐπ. καὶ τοῦ Νρ. Αζρίσσης ἐν τῇ πεδιάδι καὶ ἀκριβῶς παρὰ τὰ

Α. ὑπὸ τῆς τοῦ Μαροβουνίου ὁρ. 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γκερλί, καὶ ἐκ 389 κατ..

Ἀβέλος, βράχος περὶ τὸ 1 1/2 μιλ. πρὸς ΣΖ τῆς ἀκρ. Ἀλίμνης τοῦ νδ. Ἡρακλείας παρὰ τὴν ν. Θήραν.

Ἀβερονα, γ. τοῦ δ. Ἐριννεοῦ τῆς ἐπ. Πατρῶν, 2 1/2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Καλύβια Σαλμενίκου καὶ 3 ὥρ. ἀπὸ Πατρῶν ἐκ 322 κατ. ἐν χώρᾳ ὁρεινῇ ἐπὶ τῶν Β. Δ. κλιτύων τοῦ ορ. Πανχαϊκοῦ, καὶ ὑπὲρ τὸν ἐκ τούτου κατερχόμενον Βολινάϊον πτ. ἢ Δρεπάνου.

Ἀβία, παράλιος δ. ἐν τῷ Λακων. κλ. τῆς ἐπ. Οἰτύλου τοῦ Νρ. Λακωνίας ἐξ 22 χωρίων καὶ 4678 κατ. ὧν πρ. τὸ γ. Κόμπος. Τὰ χωρία συγκοινοῦνται μᾶλλον ἐκ συνοικιῶν ἀποτελούσων πλειστάκις ἴδια τοιαῦτα ἐν αἷς καὶ 7 μοναὶ καὶ μετόχια, ὧν οἱ κατ'οἰκοὶ τὸ πλεῖστον ἀπόδημοι. Ὁ δ. οὗτος ἐκτείνεται πρὸς τὰς Δ. κλιτύας τοῦ Ταυγέτου ορ. ἐπὶ τῆς χώρας τῆς ποτὲ καλουμένης Ζαρνάτας ἐνθα καὶ τὸ ὁμώνυμον παλαιὸν φρούριον. Τὴν ὀνομασίαν ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀρχ. π. τῶν Μεσσηνίων Ἀβίας, κειμένης ἐνθα τὸ γ. Μεγ. Μαντινεία.

Ἀβλαβο, ἀκρ. ἐν τῷ κλ. Πεταλιῶν τῆς Εὐβοίας. Νοτ. τῆς ν. Πεταλίας καὶ ἀριστερὰ τῷ ἐκ Δ. εἰσπλέοντι ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς Ν. ἀκτῆς ὄρμου Βασιλικό.

Ἀβολαθωνῆσι, νδ. εἰς μικράν καὶ ἀβαθὴν ἀπόστασιν τοῦ μέσου τῆς Β. Δ. ἀκτῆς τῆς ν. Σικίνου τῶν Κυκλάδων.

Ἀβοροξ, γ. τοῦ δ. Αἰγιτίου τῆς ἐπ. Δωρίδος τοῦ Νρ. Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ἀπέχον 2 1/2 ὥρ. τῆς πρ. τοῦ δ. καὶ τῆς ἐπ. Λοιδωρικίου, ἐκ 223 κατ. ἐν ὁρεινότητι γῶρᾳ τῶν Μ. ἀποτόμων δ. καὶ πρὸς τὸν Κορινθ. κλ. ἑντερεισμάτων τοῦ ορ. Γκιόνας, ἐνθα

ἄρχεται τῆς συστάσεώς του ὁ πτ. Μόρνος.

Ἀβραμιοῦ, 1) γ. τοῦ δ. Κκλαμῶν τῆς Μεσσηνίας, 15' ἐξωθεν τῆς πόλεως ἐξ 640 κατ. ἀποτελοῦν μᾶλλον προάστειον αὐτῆς μετὰ τῶν Καλυβίων καὶ Μιχαλείκων.—2) γ. τοῦ δ. Ἀριστομένους τῆς ἐπ. Μεσσηνίας, 3 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀριστομένους, ἥτις ἀπέχει 5 ὥρ. τοῦ Νητίου πρ. τῆς ἐπ. Κατ. 588, ἐν εὐφορωτάτῃ θέσει 1 ὥρ. Δ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Παμίσου πτ.

Ἀβώρανη, γ. τοῦ δ. Κλεπαίδος τῆς ἐπ. Ναυπηκτίας 3 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κλεπαῖ, καὶ 18 ὥρ. ἀπὸ Ναυπάκτου, ἐκ 312 κατ. ἐν ὁρεινότητι θέσει καὶ παρὰ τὴν δεξ. ὄχθην τοῦ πτ. Εὐήνου. Τὸ γ. φαίνεται ἐγκαταλειπόμενον διότι τὸ 1879 περιεῖχε κατ. 549.

Ἀγᾶ, γ. πρ. τοῦ δήμου Β'. τάξεως Σπερχιαῶδος τῆς ἐπ. Φθιώτιδος, τοῦ Νομοῦ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, 7 ὥρ. Δ. ἀπὸ Λαμίας, καὶ ἐξ 855 κατ. Κεῖται ἐν τῇ ἄνω κοιλάδι τοῦ Σπερχιοῦ παρὰ τὴν δεξ. ὄχθην τοῦ πτ. ἐξ οὗ καὶ ἡ τοῦ δ. ὀνομασία.

Ἀγαθάτικα, γδ. ἢ μᾶλλον συνοικία Γαῖου τοῦ δ. Γαῖανῶν τῆς ν. Παζῶν, ἀφ' οὗ ἀπέχει μόνον 16'.

Ἀγαθός, γ. τοῦ δ. Καρυττίων τῆς ἐπ. Καρυστίας, 5 ὥρ. ἀπὸ Καρύστου ἐξ 125 κατ. παρὰ τοὺς Β. καὶ ὑπὲρ τὴν θάλασσαν πρόποδας τοῦ ορ. Ὀχα.

Ἀγάθωνος, 1) Μονὴ ἐν γραφικῇ θέσει ἐπὶ τῶν Β. κλιτύων τῆς Οἴτης ὑπὲρ τὴν κοιλάδα τοῦ Σπερχιοῦ, 1 ὥρ. Δ. τῆς Ὑπάτης, ἐπ' ὀνόματι τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. 16 καλόγηρ.—2) ἑτέρα μονὴ ἐν τῷ δ. Ὀμιλαίων τῆς Φθιώτιδος, 5 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γαρδικίου καὶ 7 ὥρ. ἀπὸ Λαμίας. Διαλελυμένη.

Ἀγαλάς, γ. τοῦ δ. Ναφθίων

τῆς ν. Ζακύνθου, ἀπέχον 1 1/2 ὥρ. τῆς πρ. τοῦ δ. Κοιλιωμένου, καὶ 5 ὥρ. ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς τὸ ΔΜ τῆς ν.

Ἄγαλι, Ἄνω καὶ Κάτω, δύο παρακείμενα χ. τοῦ δ. Νάσωνος τῆς ἐπ. Μαντινείας, 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Δάρα, καὶ 3 ἀπὸ Τριπόλεως. Τὸ μὲν Ἄνω ὑπερκείμενον ἐπὶ λόφου τοῦ ὄρ. Σκιπιέζης, τὸ δὲ Κάτω εἰς τοὺς πρόποδας παρὰ ἐλῶδες πεδῖον. Βλ. Χατωῦσα.

Ἀγαλιανή, χ. τοῦ δ. Αὐλῶνος τῆς ἐπ. Τριφυλλίας, 1 ὥρ. 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Σιδηροκάστρου καὶ 4 1/2 ἀπὸ Κυπαρισσίας, ἐκ 334 κατ. κείμενον πρὸς τὸν κλ. τῆς Κυπαρισσίας οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ πτ. Μπουζι (Νέδα).

Ἀγαλλιανός, χ. τοῦ δ. Περκακαμπυλίων τῆς ἐπ. Εὐρυτανίας 3 ὥρ. 45' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀγ. Βλάσιος, καὶ 10 ὥρ. ἀπὸ Καρπενήσιου, ἐξ 161 κατ. ἐν ὀρεινότητι μεσογείῳ χώρῃ καὶ παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ χερ. Κρικελλοποτάμου μετὰ τοῦ πτ. Μέργοδας. Πιθανῶς ἡ ὀνομασία σώζεται ἀπὸ Ἀγαλλιανοῦ, Τουρμαράχου ἢ Κλεισουράχου τοῦ θέματος τῆς Ἑλλάδος, οὐ κυριώτερον διαμέρισμα ἢ το ἡ χώρα αὕτη, καὶ ὃν ἐστειλαν οἱ ἐπαναστάντες Ἕλληνας κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος IV. τῷ 727, καὶ ὅστις ἠττηθεὶς ἔμπροσθεν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀγάπη, χ. τοῦ δ. Περχίας τῆς ν. Τήνου, 45' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κώμης, καὶ 2 1/2 ὥρ. ἀπὸ τῆς π. Τήνου, ἐκ 272 κατ. πρὸς τὸ ΒΑ τῆς ν. καὶ ἐπὶ τῶν ὑπερκειμένων τῆς θαλάσσης βουνῶν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν Μ. τοῦ λιμένος Κολυμβήθρας.

Ἀγατζίκη, χ. τοῦ δ. Μεθώνης τῆς ἐπ. Πυλίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Μεθώνης καὶ 3 ὥρ. ἀπὸ Πύλου, ἐξ 141 κατ. κείμενον ἐπὶ ὑψώματι

ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἐναντι τῶν ν. Οἰνουσῶν.

Ἀγγελάτικα, χδ. ἡ μᾶλλον συνοικία τοῦ χ. Λάκκx, πρ. τοῦ δ. Λακκιωτῶν τῆς ν. Παξῶν, 1 ὥρ. ἀπὸ τούτου ἐν ᾧ συμπεριλαμβάνηται ὁ πληθυσμός. Βλ. Λάκκx.

Ἀγγελῆ, συνοικία χ. Πέλεκας τοῦ δ. Μεσοχωριτῶν τῆς Κερκύρας. Βλ. Πέλεκας.

Ἀγγελόκαθτρον, χ. τοῦ δ. Ὠλωνείας, τῆς ἐπ. Τριγωνίας, 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Σταμνα καὶ 6 ἀπὸ Μεσολογγίου, ἐκ 1086 κατ. Καίται ἐπὶ ὑψώματος πρὸς Μ. τῆς μεγάλης πεδιάδος τοῦ Ἀργινίου καὶ μετὰ τῆς δμῶνιμου λίμνης καὶ τοῦ πτ. Ἀχελφύου. Ἡ θεα τῆς πέριξ φύσεως ἐστὶ μαγευτικὴ ἐκ τῆς ἀλληλουχίας ὄρεων, λιμνῶν, δασῶν, ποταμῶν, κλ., ἀλλ' ὁ πέριξ τόπος ἐλῶδες. Πρὸς Ἀν. σώζονται ἐρείπια, καὶ ἰδίως μεσαιωνικῆς ἐποχῆς, ἐν οἷς καὶ πύργος.

Ἡ δμῶνιμος λίμνη, ἐστὶν ἡ ἀρχ. Λυσιμαχία, ἐφ' ἧς διέρχεται ἐπὶ γεφύρας ὁ Σδ. Μεσολογγίου—Ἀργινίου εἰς 19 μ. ὑ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἔχουσα περίμετρον 16 χμ. καὶ πλάτος 2 1/2. Χωρίζεται διὰ στενῆς ἐλῶδους ζώνης ἐκ τῆς παρακειμένης Τριγωνίδος λιμ. ἣτις ἐστὶ κατὰφυτος διασχιζομένη δι' ὁδοῦ λιθοσκτιστοῦ ἐκ σειρᾶς γεφυριδίων, γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα γεφύρια Ἀλάμπη.

2) χ. τοῦ δ. Σολυγείας τῆς ἐπαρ. Κορινθίας, 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Σοφικῶν καὶ 8 ὥρ. ἀπὸ Κορίνθου, ἐκ 542 κατ. Καίται ἐν τοῖς ἀργολικαῖς ὄρεσιν παρὰ μικρὸν ὀροπέδιον, ἐπὶ κορυφῇ ἐφ' ἧς ἐρείπια μεσαιωνικοῦ φρουρίου.

Ἀγγελος ἄγ. ἀκρτ. τῆς Δ. ἀκτῆς τῆς ν. Κερκύρας, ἀριστερὰ τῷ πρὸς Ν. εἰσπλέοντι τὸν ὄρμ. ἄγ. Γεωργίου τῆς ἐπ. Ὀρους.

Ἀγγελῶνα, χ. τοῦ δήμου Ἀ-

σωποῦ τῆς ἐπ. Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, 2 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Μολάων καὶ 13 ὥρ. 30' ἀπὸ Σπάρτης, ἐκ 433 κατ. Ἐπὶ βουνοῦ παρὰ τὴν ὁδὸν Σπάρτης—Μετεμβασίαις καὶ 1 περίπου ὥρ. ἀπὸ τοῦ κλ. τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς ἢ τῆς π. Μονεμβασίαις.

Ἀγγιαδάκι, χ. τοῦ δ. Οἰτύλου τῆς ὕμων. ἐπ. 3 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀρεουπόλεως καὶ 17 ὥρ. ἀπὸ Σπάρτης, παρὰ τὴν Ἀ. ἀκτὴν τοῦ Λακων. κλ. ἐκ 42 κατ.

Ἀγγιστριώτη, Μονὴ τῆς ν. Ὑδρας, 45' ἀπὸ τῆς π. ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγ. Εἰρήνης, ἐκ 4 καλογήρων καὶ 2 καλογριῶν.

Ἀγγουρακάτικα, Βλ. Γάζας.

Ἀγγιδίνες, χ. τοῦ δ. Τελεθρίων τῆς ἐπ. Εὐρωχωρίου τῆς Εὐβοίας, 2 ὥρ. 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δήμου Κιμαρίων, καὶ 3 ὥρ. 20' ἀπὸ Εὐρωχωρίου, ἐκ 202 κατ. καὶ ἐν ταῖς Β.Α. ὁρεσὶ τῆς ν. Εὐβοίας.

Ἀγεροσανί, ἡ ἁγ. Ἐρσκή, χ. τοῦ δ. Βίβλου τῆς ν. Νάξου, 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δήμου Τρίποδος, καὶ 2 ὥρ. 45' ἀπὸ τῆς π.

Ἀγία, λιμενίσκος τοῦ Κορινθ. κλ. ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσπλέοντι τὸν ὅρμον Ἀσπρα σπήτια, κατέλληλος διὰ πλοίαρχα καὶ ἀσφαλῆς ὡς κλειόμενου τοῦ στομίου ὑπὸ τῆς νῆ. Ἀμπελος.

Ἀγναννάκος, χδ. τοῦ δ. Αἰγαιῶν τῆς ἐπ. Χελκίδος, 2 ὥρ. 15' ἀπὸ Λίμνης, καὶ 18 ὥρ. ἀπὸ Χελκίδος, ἐκ 43 κατ. καὶ ἐπὶ τῶν Δ. κλιτύων τῶν Β. ὁρέων τῆς ν.

Ἀγία Μονή—1) Μονὴ εἰς τιμὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐν τῷ δ. Ἀργησι τῆς ν. Ἀνδρου, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Μπατοῦ καὶ 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς π. ὁρατὴ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὡς φρούριον ἐπὶ τῶν Δ. κλιτύων τῶν ὁρέων τῆς ν. Ἐν τῇ μονῇ ὑπάρχουσι πλεῖστα ἐκλ.

χειρόγραφα ἐν εἰς εὐρέθη καὶ τὸ τοῦ Ἀνδρείου Ἐπισκόπου Σωζουπόλεως, τὸ χειρ. τοῦ Βυζ. ἔπους τοῦ Β. Διγενεῦς Ἀκρίτα. Ἡ μονὴ ἐστὶν ἄρχαιότερα τῶν μέσων τοῦ 16 αἰῶνος. Σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ 23 μοναχῶν καὶ 2 καλογριῶν.—2) Μονὴ ἐν τῷ δ. Βουρῶν τῆς ἐπ. Αἰγικαίαις, 2 ὥρ. 40' ἀπὸ Αἰγίου, ἐκ 17 μοναχῶν, ἐν ὁρεινῇ θέσει ὑπὲρ τὸν Κορ. κλ.—3) Μονὴ τοῦ δ. Ποταμοῦ τῆς ν. Κυθήρων, 3 ὥρ. 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ποταμοῦ, καὶ 8 ἀπὸ τῆς π. Οἰκουμένη ὑπὸ 4 καλογριῶν καὶ ἐνὸς μόνου μοναχοῦ.—4) Μονὴ δ. Πανόρου τῆς ν. Τήνου 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Πύργου.—5) Μετ. τῆς Μονῆς ἁγ. Ἀντωνίου ἐν δ. Μαρκίσσης τῆς ν. Νάξου, ἐξώθεν τῆς πρ. τοῦ δ. Τρίποδος.—6) Μονὴ ἐν τῷ δ. Νευπιέων παρὰ τὸ χ. Ἀρεῖα, 30' ἀπὸ Νευπιέου, γυναικεῖα.—7) Μονὴ ἐν τῷ δ. Μεγαλουπόλεως, 1 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Σινάνου, διελ.—8) Ἀγίας μονῆς, πτ. τῆς Θεσσαλίας ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Τρικυλλίων ῥέων, καὶ σχηματιζόμενος ἐκ τῶν παρὰ τὰ χ. Μέρτσι καὶ Ζαπτασίους ἀναβλύζόντων ὑδάτων, γύνεται μετὰ ῥοῦν ἑ ὥρων εἰς τὸν Πηνειόν. Δι' αὐτοῦ κινεῖνται πλεῖστοι ὑδρομόλκοι καὶ πλεῖσται ἀρδεύονται γαῖαι.

Ἀγιανδριάδες, χδ. τοῦ δ. Κολλωνίδων τῆς ἐπ. Ξυλίας, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κορώνης, ἐπὶ τῆς Δ. ἀκτὸς τοῦ Μεσσην. κλ.

Ἀγιάσμπεν, χ. τοῦ δ. Μεγαλουπόλεως τῆς ὁμωνύμου ἐπ. 30' Ν.Δ. τῆς πρ. τοῦ ὁμων. δ. ἐκ 281 κατ. ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Μεγαλουπόλεως παρὰ τὴν δεξ. ὄχθην τοῦ Ἀλφειοῦ πτ.

Ἀγιοβλαδίτικα, χ. τοῦ δήμου Δύμης τῆς ἐπ. Πιτρῶν, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κιάτω Ἀχαΐας, ἐκ 169 κατ. παρὰ τὸν Κορινθ. κλ. συνεισθῆκα πρὸς καλλιέργειαν τῆς αὐτοῦ

Ἅγιοι, ὁρμίσκος τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Κεφαλληνίας, ἀβαθής, κατὰλληλος διὰ πλοιάρια καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἀπὸ Μ. μέχρις Ε. Ἀν. ἀνέμων.

Ἅγιονόρι, χ. τοῦ δ. Κλεωνῶν τῆς ἐπ. Κορινθίας, 1 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Χιλιομοιδίου, 5 ὥρ. ἀπὸ Ν. Κορίνθου, ἐκ 228 κατ. Κεῖται παρὰ τὴν στενὴν ὁμώνυμον διόδον, ἥτις ἐστὶ μίξ τῶν τριῶν διχθάσεων τῶν χωρίζουσιν τὴν ἄργολικὴν πεδιάδα ἀπὸ τῆς Κορινθίας. Μετὰ τὴν εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπρονόητον εἰσβολὴν τοῦ Δράμακῃ κατὰ τὴν ἐπανόστασιν, καὶ ἀποκλεισμόν ἐκ τῆς παρὰ τῶν Ἑλλήνων καταληψίας τῶν δύο ἐτέρων, Δερβενακίου καὶ Ἀγίου Σώτη (Βλ. λέξεις). μέρος τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ὑπὸ τὸν ἴδιον Δράμακῃ διήλθεν ἐντεῦθεν, καίτοι ἀργὰ προσβλήθην ὑπὸ τῶν καταλαβόντων τ' ἀπότομῃ ὑψόμακτα Ἑλλήνων. Ἐπὶ παρκατεμένη τῇ Κλεισούρῃ ταύτῃ κορυφῇ, σώζονται λείψανα μεσαιωνικοῦ φρουρίου. Τῆς διχθάσεως ταύτης δὲν γίνεται χρῆσις σήμερον.

Ἅγιος, χ. τοῦ δ. Αἰδηρίων τῆς ἐπ. Ἐπρωχωρίου τῆς ν. Εὐβοίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Αἰδηψοῦ καὶ 2 ὥρ. 40' ἀπὸ Ἐπρωχωρίου, ἐξ 840 κατ. παρὰ τοὺς Ἀν. πρόποδας τοῦ ὄρ. Μπαστάρδου καὶ 30' ἀπὸ τῆς θαλάσσης τοῦ πορθμοῦ τῶν Ὠρεῶν.

Ἀγιότα, ὄρμος τῆς Δ. ἀκτῆς τῆς ν. Σύρου, βαθύτατος καὶ κατὰλληλος δι' εἰσδηποτε πλοῖα, προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἀπὸ Α. μέχρι Ζ. Δυτ. ἀνέμων.

Ἀγιοσέλι, ἄκρα τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Κεφαλληνίας, ἔχουσα μέχρις 1¼ μιλίου πρὸς Ε. βράχους κλειόμενας πρὸς Δ. ἐν εἴδει μῶλου τὸν ὄρμ. Ἀβαθῇ.

Ἀγιοργίτικα, χ. πρ. τοῦ δ. Β'. ταξ. Κορυθίου τῆς ἐπ. Μυτινηίας τοῦ Νμ, Ἀρκαδίας, ἐπὶ τῆς ἰθνηκῆς ἁδου

Μύλων — Τριπόλεως, ἀπέχον 10 χμ. ἀπὸ τῆς τελευταίας ταύτης καὶ 35 ἀπὸ Μύλων καὶ ἐξ 651 κατ. ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Τριπόλεως προπόδων τοῦ ὄρ. Κτενιά παρὰ τὸν χμρ. Σκραντοπόταμον (Γαράτιν), ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὰς καταβόθρας τῆς Βερζοβῆς. (ιδ. Καταβόθραι).

Ἀγγάλεστρον, ἄκρα Ν. τῆς ν. Μακρονήσου τῆς Ἀττικῆς.

Ἀγκίδια, χ. τοῦ δ. Νάξου τῆς ὁμώνυμου ν. 30' πρὸς ΑΜ. τῆς πόλεως, ἐξ 169 κατ.

Ἀγκίστριον, — 1) Ἰσθμὸς μεταξὺ Αἰγίνης καὶ Πελοποννήσου, ἀπέχουσα 6 μιλ. ἀπὸ Αἰγίνης καὶ 21 μίλια ἀπὸ Πειραιῶς, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς ν. Μετόπῃ διὰ διόδου 1½ μιλ. πλ. καὶ βάθος 3 ὄργ. κατὰ μέγιστον, καλουμένης διόδος ἀγκιστρίου καὶ κλειούσης πρὸς Ζ. τὸν ὄρμον Μακροθῶνος τῆς ν. Αἰγίνης. Ἀποτελεῖ ἴδιον δ. Γ'. ταξ. με πρ. τὸ χωρίον Μεγαλοχωρίου ἐκ 251 κατ. καὶ τῶν λοιπῶν χ. Αἰρηνάρις 202 κατ. Μετοχίου 58, καὶ τοῦ ἐγκαταλειμμένου χ. Παλαιοχωρίου. Ἐστὶ κατάφυτος ἐκ Πιτύων ὅπερ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ τῶν ἀρχ. Πιτυοῦσα, φαίνεται ὁμοῦ μᾶλλον ἢ τῶν ἀρχ. Κερκυράεια παρ' ἣν τῷ 458 οἱ Κορίνθιοι ἐνίκησαν τὸν στόλον τῶν Αἰγινήτων, τῆς ἐναντι νδ. Κυρῆς οὔσης τῆς ἀρχ. Πιτυούσης. — 2) Ὄρμος τῆς Ἀττικῆς ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Εὐρίππου πρὸς Β. τοῦ Ὠρωποῦ, βαθ. μεγ. 7 ὄρ. κατὰλληλος ἐνεκὰ τῆς σμικρότητός του μόνον διὰ μικρὰ πλοία καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἀπὸ Β. μέχρι ΜΑ. βορ. ἀνέμων. — 3) Ἀκρωτήριο τοῦ Παγκρητικοῦ κλ. ἐν δεξιᾷ τῷ πρὸς τὸν Βόλον πλέοντι, καὶ ὅπερ ἐστὶν ὁ Πύργος τῶν ἀρχ. ὀλίγον πρὸς Δ. τοῦ ὑπορίου εὐρηγνται τὰ εἰσῆλτα τῆς ἀρχ. π. Πυράσσου, ἥτις δὲ αὕτη εὐλίμνη γὰρ ἔχοντα ἄλλους καὶ ἰσθμὸν Διήμην.

προς οὐ σπόνδυλοι καὶ μάσχα εὐρίσκονται ἐν τοῖς παρακειμένοις ἀγροῖς.
—4) Βράχος τῆς ΒΑ. ἀκτῆς τῆς ν. Ἀνδρου, παρὰ τὸ Β. ἄκρον τοῦ ὄρ. Ρόζα.

Ἀγκῶν, χ. τοῦ δ. Θηνάκας τῆς ἐπ. Πάλλης τῆς ν. Κεφαλληνίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Καρθακίττα καὶ 4 ὥρας ἀπὸ Ληξουρίου, ἐξ 815 κατ., ἐν ὁρεινῇ θέσει ἐπὶ τῶν ΒΔ. κλιτύων τοῦ ὄρ. Ἀγ. Δυνατή, ὑψ. 1133 μ.

Ἀγλαβίτσα, χ. τοῦ δ. Κροκυλίου τῆς ἐπ. Δωριδος τοῦ Νμ. Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, 1 ὥρ. 20' ἀπὸ τῆς χειμ. πρωτευούσης τοῦ δ. Παλαιοκάτου-νον, καὶ 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς θερ. τοιαύτης Πενταγιοί, ἐξ 186 κατ. ἐν ὁρεινοτάτῃ θέσει ἐπὶ βουνοῦ ὑπερκειμένου τῆς Δ. ὄχθης τοῦ Μόρου πτ.

Ἀγναντα, δ. Β'. τῆς ἐπ. Τσουμέρκων τοῦ Νμ. Ἀρτης, μετὰ ὁμίονον πρ. χ. 14 ὥρ. ἀπὸ Ἀρτης, ἐκ 1225 κατ. ἐπὶ τῶν ΒΔ. κλιτύων τῶν ὄρ. Τσουμέρκα ὑπέρεται τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀρχίου πτ. (Ἀρτινοῦ), καὶ διακρίνεται εἰς δύο, διὰ διαρχομένου χμρ. φερομένου πρὸς τὸν πτ. μέρη, συγκοινωνοῦντα διὰ λιθίνης γεφύρας, σποραδικῶς δὲ ἀπωτέρω ἐκτείνονται καὶ ἕτεροι οἰκίσαι. Ἐνεκα τῆς ἀφορίας τῆς χώρας, οἱ κάτοικοι ἀποδημοῦσι πρὸς εὐρεσιν ἐργασίας διακρίνονται ὁμῶς ἐπὶ φιλοπονίᾳ καὶ φιλοπατρίᾳ.

Ἀγναντη, χδ. τοῦ δ. Κρεμαστῆς Λαρίσσης τῆς ἐπ. Φθιώτιδος, Νμ. Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γαρδικίου, ἐκ 31 κατ. 2)—ἢ Ἀγ. Ἀθανάσιος, χ. τοῦ δ. Δαφνησίων τῆς ἐπ. Λοκρίδος τοῦ Νμ. Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, 4 ὥρ. καὶ 30', ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ληθανταίς, ἐξ 161 κατ. ἐν θέσει ὁρεινῇ ὑπὲρ τὸν Μαλλιακὸν κλ. καὶ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἄρχ. Λοκρῶν Ἐπικνημιδίων.

Ἀγνοῦντος, μονὴ ἐπ' ὀνόματι

τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐν τῷ δ. Ἐπιδαυρίων τῆς ἐπ. Ναυπλίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἐπιδαυρίου καὶ 10 ἀπὸ Ναυπλίου, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς τῶν Ταξιαρχῶν, εἰς 30' ἀπόστασιν αὐτῆς, καὶ οἰκουμένη ὑπὸ 17 μοναχῶν.

Ἀγονιά, ὄρος τῆς Νοτ. ἀκτῆς τῆς ν. Σκοπέλου, βελύς, κατὰλληλος δι' οἰαδῆποτε πλοῖα καὶ προσεχλόμενος ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ν. μέχρι ΛΖ Νοτ. Δυτ. ἀνέμων.

Ἀγορασία, Βλ. Λειψίστα.

Ἀγορελίτσα, χ. τοῦ δ. Πλαταμώδους τῆς ἐπαρχ. Τριφυλλίας τοῦ Νμ. Μεσσηνίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γαργαλιάνων, ἐκ 380 κατ.

Ἀγόργιανη, 1). ἄνω καὶ κάτω, δύο χ. τοῦ δ. Δωριέων τῆς ἐπ. Παρνασσίδος, τὸ μὲν 3 τὸ δὲ 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γραβιῆς καὶ 5 ὥρ. καὶ 7 ὥρ. ἀπὸ Ἀμφίσσης, ἡμυότερα καίμενα ἐν θέσει ὁρεινῇ ἐπὶ τῶν Β. κλιτύων τοῦ ὄρ. τῆς Λιακούρας, ἐκ κατ. τὰ δύο 1118. 2)—χ. τοῦ δ. Πελλήνης τῆς ἐπ. Λακωνίας, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γεωργίσιον καὶ 5 ὥρ. 30' Β. τῆς Σπάρτης, ἐκ 442 κατ. παρὰ τὰς Ἀν. ὑπαρείας τῆς σειρᾶς τοῦ Πενταδακτύλου ὄρ. ἢ Ταυγέτου, πρὸς τὴν Δυτ. ὄχθην τῆς κοιλάδος τοῦ Εὐρώτα.—3) χ. τοῦ δ. Θυμμάκου τῆς ἐπ. Δομοκοῦ, 2 ὥρ. 30' ΒΔ. τῆς πρ. τοῦ δ. Δομοκοῦ. ἐκ 559 κατ. ἐπὶ τῶν Β. καὶ πρὸς τὴν εὐρείαν πεδιάδα τῆς Καρδίτσης κλιτύων τοῦ ὄρ. Ὁρθρος. Πρὸ αὐτῶν διέρχεται ἡ Σιδ. γραμμὴ Πειριαιῶς Λαρίσσης, ἐνθα καὶ ὁ Στ. Ἀγόργιανης ἐπὶ τοῦ 318 χμ. ἀπὸ Πειριαιῶς.

Ἀγουλινίτσα, πρ. τοῦ δ. Βρετῆς. Βώλακος τῆς ἐπ. Ὀλυμπίας τοῦ Νμ. Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος ἀπέχουσα 11 ὥρ. 30' ἐκτῆς πρ. τῆς ἐπ. Ἀνδριτσαινῆς, ἐκ 1395 κατ. καίμενη ὀλίγον ἀπωτέρω

τῆς δεξ., ὄχθης τῶν ἐκβολῶν τοῦ πτ. Ἀλφειοῦ καὶ εἰς τοὺς πρόποδας βουνοῦ παρὰ τὴν ὁμώνυμον παραλίαν λίμνην ἣτις παρέχει πλούσιον ἰχθυοτροφεῖον ἐπ. τῆς Μ. ἀκτῆς τῆς Πελοποννήσου,

Ἀγραίων, δ. Β'. τάξεως τῆς ἐπ. Εὐρυτανίας, πρ. Καράσσοβον ἐν τοῖς ὄρεσι τῶν Ἀγραίων, μεταξύ τῶν ὀρέων Πτέρι καὶ Τυμφορηστοῦ, καὶ τῶν ποταμῶν Ἀγραίων καὶ Μέργοδας, οἵτινες χύνονται εἰς τὸν Ἀχελῷον. Ὀρεινότατος ὄμιος ἐκ δωδεκάδος χ. καὶ τινων μονῶν καὶ ἐκ 5341 κατ. ἐν ὅλοις. Τὴν ὀνομασίαν ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀρχ. Ἀγραίης ἢ Ἀγραίδος ἥς τοὺς κατ. ὁ Στρ. θεωρεῖ Αἰτωλοὺς Ἑλληνας. ὁ Πολυβ. ὁμῶς οὐχὶ ὡς Ἑλληνας.

Ἀγραύπελον, χ. τοῦ δ. Αστακοῦ τῆς ἐπ. Βονίτης καὶ Ξηρομέρου 3 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Αστακοῦ, ἐκ 241 κατ.

Ἀγραπιδόκιμπος, καλύβαι ἐν ὁμωνύμῳ ὁροπέδιῳ 2 ὥρ. Β.Δ. τῆς Ναυπάκτου, πρὸς τὸν Εὐνὸν πτ. 2) — ὁροπέδιον παρὰ τὸ ὄρ. Χελμός (Παλαιόκαστρον) ἐν τοῖς ὄρεσι τῶν ἐπ. Μαντινείας καὶ Μεγαλοπόλεως καὶ πλησίον τῶν θεωρουμένων πηγῶν τοῦ Εὐρῶτα. Καὶ εἰς ἕτερα μικρὰ ὁροπέδια εὐρηται ἡ ὀνομασία ὡς καὶ ἡ Ἀχλαδόκιμπος κλ.

Ἀγραπιδόχοροι, χ. τοῦ δ. Πηνειῶν τῆς ἐπ. Ἠλείας, 1 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Δελφίμπηλη καὶ 6 ὥρ. 30' ἀπὸ Πύργου, ἐκ 250 κατ. ἐν τῇ ἐκτάσει τῇ γνωστῇ ἄλλοτε ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Κάπελι. Κεῖται ἐπὶ ὑψώματος παρὰ τὴν συμβολὴν ἐκ τοῦ μεταξύ τῶν ὀρέων Ὁλonoῦ καὶ Ἀστραρέοντος χειμάρρου Βερβίνη καὶ τοῦ πτ. Πηνειοῦ. Πράκτεινται ἀρχ. ἐρείπια.

Ἀγραφα, ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν ταύτην περιλαμβάνεται ἀνέκλθεν ἡ ὀρεινὴ χώρα ἡ σχηματιζομένη ἐκ τῶν

ὁμωνύμων ὀρέων συνέχει ὄντων τῆς σειρᾶς τοῦ Πίνδου, καὶ διὰ κληδίζοντων ἀπὸ τῆς κορυφῆς Ζυγῆς τοῦ Μετόβου καὶ παρ' ἀρχ. Λάκμων πρὸς Μ. καὶ παρατεινομένων κατ' ἀπασαν τὴν Δ. Ἑλλάδα μέχρι τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Αἱ ὑψηλότερον ἀνυψούμεναι κορυφαὶ τῶν ὀρέων τούτων ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀγραίων ἄτινα καὶ ὄρη τῶν Δολοπίων ἐκκλόντο παρ' ἀρχ. εἰσὶν ὁ Κόζικκος ἢ Κερκέτιον ὅρ. ἐπ' οὗ κατὰ τοὺς Μακεδονορωμαϊκοὺς πολέμους συνήντηθ' ὁ ὕπατος Φλαμίνιος μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηναίων Ἀμιννιδάρου, ἡ Καράβα 2144 μ. π. καὶ κληθεῖσα οὕτω διότι ἐπ' αὐτῆς ἐπεκράτησεν ἡ ναῦς τοῦ Δευκαλίωνος κατὰ τὸν ἐν Θεσσαλίᾳ κατὰκλυσμόν. Ἡ παράδοσις αὕτη προέκυψε διότι μόνη ἡ κορυφή αὕτη ἀποτελεῖ ὠραῖον ὁροπέδιον.

Ἡ Τρουράδα 1168 μ. π. ὁ Ἅγιος Ἡλίας 2132 μ. καὶ τὸ Πτέρι 2091 μ. τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα δὲν εἰσὶ γνωστὰ ἀκριβῶς. Τὰ ὄρη ταῦτα εἰσὶ τὸ πλεῖστον κατὰ φύσιν ἐξ ὄξυν, ἐλάτων, πευκῶν, ἐκτός τῶν κορυφῶν αἵτινες εἰσὶ γυμναί, καὶ συνιστάμεναι ἐκ τοῦ φλοιῦ τιτάνο λίθου ὅστις χαρακτηρίζει τὴν Κρητιδικὴν (νουμουλιτικὴν) διάπλασιν τῶν πλειοτέρων ὀρέων τῆς Ἑλλ. πελοποννήσου. Ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις τὸ ὕδωρ τῇ παραλεύσει τῶν αἰώνων παρήγαγε στενάς καὶ βαθεῖας χαράδας καὶ φάραγγας, ἐν οἷς ῥοχθίζοντες καὶ παφλίζοντες ῥέουσι πολυπληθεῖς χεῖμαρροι σχηματιζόμενοι πρὸς τὰς πεδιάδας εἰς ποταμούς. Οὕτως ἡ ὑπὸ τούτων διὰδραμένη χώρα τῶν Ἀγραίων, περιλαμβάνεται κυρίως μεταξύ τῶν πτ. Ἀχελῷου, Μέργοδας καὶ Ἀγραφιώτικου, οἵτινες ῥέουσι πρὸς τὸν Ἀσπρον ἢ Ἀχελῷον.

Ἡ χώρα αὕτη τῶν Ἀγραίων ἢ ἀρχ. Δολοπία, περιεῖχε τὰς ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ πόλεις Κτιμένην, Ἑλλοπίαν,

καὶ Μενελαῖδῃ. Τῆς τελευταίας τὰ ἐρεί-
πιζ εὐρήνται μεταξὺ τῶν χ. Γικνι-
τσούς καὶ Σμοκόδου. Σήμερον περι-
λαμβάνεται εἰς 4 δήμους, ἥτοι τοῦς
Ἀγραφῶν. Ἀπεραντίων, Ἀγραίων
πρὸς τὴν Εὐρυτανίαν, καὶ Ἀργιθίας
πρὸς τὴν ἐπ. Κερδίτσης.

Ἡ κατὰ φύτον καὶ ὑπὸ πλείστων
ὁδῶν διαρρεομένη αὐτὴ χώρα ἦτο
πάντοτε ἀρχαῖος κατωκημένη, μέχρι δὲ
τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ βασιλείου
ὑπῆρξεν ἡ πηρὴ τῶν κλισίων, οἵτινες
εἰς σώματα ὀργανοῦμενοι, καὶ μὴδε-
μίαν κυριότητα ἀναγνωρίζοντες, ἐπε-
βάλλοντο ὡς φύλakes τῶν στενῶν δι-
βάσεων, ἢ δερβενίων, καὶ ἀπετέλουν
καπιτανάτα ἢ ἀρχιτωλίκια, ἅτινα
διετηρήθησαν μέχρις ἐσχάτων. Τὴν ἀγ-
δορίαν καὶ τὰ κατωρίωματα τῶν δι-
σημοτέρων κλεφτῶν ἢ ἀρχιτωλίων ἐ-
ψάλλεν ἡ δημόσης μοῦσας, ἀναπτύ-
χθεισα ἐν μέσῳ συμπλοκῶν ἐπὶ κατηρ-
γύτων καὶ συνηρσῶν ὁρίων. Τὸ τμήμα
τῶν Ἀγραφῶν ἦτο διηρημένον κατὰ τὴν
ἀρχιτωλικὴν ἐποχὴν εἰς 4 διμερίσμα-
τα καλούμενα Ἀλθανιστὶ Κόλις. Τοῦ-
των τὸ ἀνατολικώτερον ἐκαλεῖτο Ρεντίνις
Κόλι, τὸ δυτικώτερον τοῦτου Κούτσουρο
Κόλι, περὶ μίαν τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν τῆς
Πίνδου τὸν Ἰταμόν 1508 μ. ὑψ. ἔτι
δὲ δυτικώτερον τὸ Κόλι τῆς Νευροπό-
λεως, ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ὁρειοπέδιου, δι-
αρεζομένου ὑπὸ τοῦ ὁμ. π. ἢ Μίγδοβας ἢ
καὶ Καμπύλου ἐκ τῶν ἐλιγμῶν του κα-
λουμένου. Τέλος δὲ ΒΔ. τὸ διμερίσμα
Σάμ-Κόλι, περὶ τὸ Φανάριον, τὸ Πόρ-
τα-Κόλι περὶ τὰς Πόρτας τῆς Τρικ-
καλίτιδος, καὶ δυτικώτερον ἔτι τὸ Πε-
τρίλις-Κόλι περὶ τὸν ἄνω ῥοῦν τοῦ
Ἀχελύου, πρὸς τὴν κορυφὴν Κεράβη.
Ὁ κυρίως δ. Ἀγραφῶν Β'. ταξ. τῆς
ἐπ. Εὐρυτανίας τοῦ Νρ. Ἀκρονανίας
καὶ Αἰτωλίας, καίμενος ἐν τῷ μέσῳ
περίπου τοῦ τμήματος τῶν Ἀγραφῶν
σχηματίζεται ἐξ 9 χωρίων μεταξὺ τῶν πτ.

Ἀγραφιώτικο καὶ Μίγδοβας, οὗ πρ.
τὰ Ἀγραφα χ. 11 ὥρ. ἀπὸ Κερπε-
νησίου πρὸς Β. καὶ ἐκ 464 κατ. οὗχ
ἦττον ὁμῶς οἰκεῖται καὶ ὑπὸ πολλῶν
κτηνοτρόφων σκηνητῶν, παμμένων, βλά-
χων καὶ ἀρβανιτοβλάχων κλ.

Ἀγραφί, λιμ. τῆς Β. ἀκτῆς τῆς
ν. Σερίφου, βαθύς κατὰλληλος διὰ μι-
κρὰ πλ. τε καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν
ἀπὸ ΣΒ. μέχρις Α. Βορ. Ἀν. ἀνέμων.
Ἐπίσης καὶ ἡ ἀκρὴ ἢ ἀριστερὰ τῷ
πρὸς Β. εἰσπλέοντι τῷ λιμένι, πρὸς ἢ
καὶ μικρὸς βράχος.

Ἀγραφοί, χ. τοῦ δ. Ἀκρολοφη-
τῶν τῆς ν. Κερκύρας, 30' ἀπὸ τῆς πρ.
τοῦ δ. Κερκυράδες καὶ 6 ὥρ. ἀπὸ τῆς
π. Κερκύρας, ἐξ 720 κατ. πρὸς τὴν
ΒΔ. ἀκρὴν τῆς ν. καὶ ἐπὶ τῆς διασχί-
ζούσης αὐτὴν ἐθν. ὁδοῦ.

Ἀγριά, 1) χ. καὶ ὄρος τοῦ Πυχ.
κλ. τοῦ δ. Νηλείας, τῆς ἐπ. Βόλου
45' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Λειχώνια καὶ 1
ὥρ. 30' ἀπὸ Βόλου ἐξ 117 κατ. Εἰς
τὴν περαλίαν ὁμωνύμου πεδίουδος 1
ὥρ. μήκους διαρρεομένης ὑπὸ τοῦ ρεύ-
ματος Καλογήρου, προσορμίζονται
πλοιαρχαὶ πρὸς φόρτωσιν ἐλκίσου, γεω-
μήλων καὶ ἄλλων προϊόντων. — 2) Ἀ-
γριά, ἀκρὴ τῆς Α. ἀκτῆς τῆς ν. Νέξου
ἀφ' ἧς περὶ τὸ 1|10 μιλίου πρὸς Μ.
ὁπάρχει νδ.

Ἀγριάδα, ἐκ τῶν ἀνα τὰς Α. κλι-
τύας τοῦ Ταυγέτου καὶ ἐκ μιᾶς ἢ πλειο-
τέρων κατοικιῶν ἢ πύργων χωριδίων
τῆς Μάνης, τοῦ δ. Μέσσης τῆς ἐπ.
Οἰτύλου, 2 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. πρ. πρ.
Κύττα, ἐκ 4 κατ. 2 ἀνδρῶν καὶ 2
γυναικῶν.

Ἀγριακῶνα, χ. τοῦ δ. Καλτε-
ζῶν τῆς ἐπ. Μαντινείας, 2 ὥρ. 15'
ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κολλίνι καὶ 7
ἀπὸ Τριπόλεως, ἐξ 144 κατοικιῶν. ἐν
χώρῳ ὁρεινῇ πρὸς τῆς Δ. ἀκτῆς
τοῦ ορ. Πάρονος.

Ἀγριαφοί, ὁρεινὸν χ. ἐπὶ τῶν Δ.

κλιτύων τοῦ ὄρ. Πάριωνος, ἐν τῷ δῆμῳ
Θεραιπιδῶν τῆς ἐπ. Λακεδαιμόνος, 2 ὥρ.
ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Χρύσαρχ καὶ 4
ὥρ. ΒΑ τῆς Σπέρτης, ἐκ 452 κατ.

Ἀγριδάκιον, χ. τοῦ δ. Μολάων-
τος τῆς ἐπ. Γορτυνίας, 4 ὥρ. 30' ἀπὸ
τῆς πρ. τοῦ δ. Μαρτύλικης καὶ 4 ὥρ.
30' ἀπὸ Δημητσάνης, ἐξ 64 κατ.

Ἀγριδείκα, χ. τοῦ δ. Αἰγίου
τῆς ἐπ. Αἰγιαλείας, 35' ἀπὸ τῆς πρ.
τοῦ δ. Αἰγίου, ἐκ 240 κατ. κατὰ γινω-
μένων εἰς τὴν τῆς σταφίδος καλλιέρ-
γειαν, ἐξ ἧς ἡ χώρα ἐστὶ κατὰ φύσιν.

Ἀγρίδι. 1) χ. τοῦ δ. Νωνάκρι-
δος τῆς ἐπ. Κελκιδρύτων, 30' ἀπὸ τῆς
πρ. τοῦ δ. Περιστερίας καὶ 5 ὥρ. 30'
ἀπὸ Κελκιδρύτων. ἐξ 60 κατ. ἐν θέσει
ὀρεινοτάτῃ ἐπὶ τῶν Β. κλιτύων τῶν Ἀ-
ροανείων ὄρ. ἢ Χελμού καὶ πρὸς τὴν δ.
ὄχθην τοῦ πτ. τῆς Ἀκρότης ἢ Κραθίος.
2) — χ. τοῦ δ. Ἀροανείας τῆς ἰδίας
ἐπ. 15' ἐξωθεν τῆς πρ. τοῦ δ. Σοπω-
τόν, ἐκ 388 κατ. ὀρεινώτατον ἐπὶ τῶν
Μ. ἀνταρεισμάτων τῶν ἰδίων ὀροσει-
ρῶν. 3) — χ. τοῦ δ. Κλείτορος τῆς ἐπ.
Γόρτυνος, 3 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ.
Βελτισινίας καὶ 7 ὥρ. 30' ἀπὸ Δη-
μητσάνης, ἐν ὀρεινῇ θέσει πρὸς τὰ ὄρη
τῆς ἐπικρ. Κελκιδρύτων, ἐκ 243 κατ.
4) — χ. τοῦ δ. Θυάμου τῆς ἐπ. Βάλτου
2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Παιτίου-
λον καὶ 17 ὥρ. ΒΑ. ἀπὸ Κερδισαρχῆ
ἐκ 280 κατ. κείμενον ἐν θέσει ὀρεινῇ
Α. τοῦ Μαρυνόρους.

Ἀγριδέζα, Βλ. Λαυρεωτική.

Ἀγριλιά, 1) χ. τοῦ δ. Αὐλῶνος
τῆς ἐπ. Τριφυλλίας, 1 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς
πρ. τοῦ δ. Σιδηροκάστρου καὶ 2 ὥρ.
ἀπὸ Κυπρησιῶν, ἐξ 164 κατ. μεσο-
γείως τοῦ κλ. τῆς Κυπρησιῶν πρὸς
τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Μεσ-
σηνίας. 2) — χ. τοῦ δ. Θηρασίας τῆς
ἐπ. Θήρας, 25' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ.
Μαυλωχίδος καὶ ἐπὶ τῆς νηϊδὸς Ὠ-
ραίας.

Ἀγριλιάς, χ. τοῦ δ. Δολιχίου
τῆς ἐπ. Σάμης, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ.
τοῦ δ. Φισκάρδου πρὸς τὴν Β. ἄκρην
τῆς ν. Κεφαλληνίας, ἐκ 221 κατ.

Ἀγριλίων, Μονὴ ἐν τῷ δ. Σα-
μαίων τῆς ἐπ. Σάμης τῆς ν. Κεφαλλη-
νίας, 50' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Αἰγιαλός,
ἐπ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου,
ἐκ 5 μοναχῶν.

Ἀγριλόβουνο, χ. τοῦ δ. Ἀν-
δανείας τῆς ἐπ. Μεσσηνίας, 15' ἐξωθεν
τῆς πρ. τοῦ δ. Διὰβόλτσι, ἐκ 287 κατ.
περὶ τὰς πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Μεσ-
σηνίας Μ. ὑπωρείας τοῦ ὄρους Τετράγι,
6 ὥρ. 30' ἀπὸ Νησιῶν Μεσσηνίας.

Ἀγριλος, 1) χ. τοῦ δ. Ἀμ-
φείας τῆς ἐπ. Κελκιδρύτων, 2 ὥρ. 15'
ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀρφαρχ, ἐκ 515
κατ. πρὸς τὰς ὑπωρείας τῆς ἐξ Ἀνα-
τολῶν περιλειπούσης τὴν Μεσσηνιακὴν
πεδιάδα ὀροσειρῶν. — 2) Μονὴ ἐπ' ὀνό-
ματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου,
ἐν τῷ δ. Ἀμβρακίας τῆς ἐπ. Βάλτου
1 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κερ-
δισαρχ. Διελκυσμένη.

Ἀγρίλος, 1) ἄκρ. τῆς Ν. ἀκτῆς
τῆς ν. Μυκῶν, — 2) Νδ. εἰς μικρὴν
καὶ βαθύαν ἀπόστασιν πρὸς Ν. τῆς
ΝΔ ἄκρας τῆς νδ. Σχινούτης πρὸς τὴν
ν. Θήραν. 3) — ἢ Ἀγρίλις, ἄκρ. τῆς
Α. ἀκτῆς τῆς ν. Κεφαλληνίας πρὸς
τὸν πορθμὸν Ἰθάκης.

Ἀγρίνιον, πρ. ὑμῶν δ. Β'.
ταξ. τῆς ἐπ. Τριγωνίας, τοῦ Νμ. Αἰ-
τωλίας καὶ Ἀιχονανίας, ἐπὶ τοῦ 37
χμ. τῆς διατρεχούσης τὴν Νμ. ἐθν.
ὁδοῦ Μεσολογγίου εἰς Κραββατσάρην
καὶ Ἀρταν, καὶ ἐπὶ τοῦ 44 χμ. τοῦ
σιδηροδρόμου Μεσολογγίου—Ἀγρίνιου,
ἀρχομένου ἀπὸ Κρύου νερό. II. κειμένη
πρὸς τὸ Β. ἄκρον τῆς μεγάλης πεδιά-
δος ἧς τὰ χαμηλότερα μέρη καλύ-
πτονται ὑπὸ τῶν λην. Τριγωνίας καὶ
Ἀγριλοκάστρου καὶ πρὸς τὰς Μ.
ὑπωρείας τοῦ Παγκαταλίου ὄρ. Ἐκκ.

λεῖτο μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ βασιλείου Βραχῶρι, ἥδη δ' ἀνέλαθε τὸ ἀρχ. ὄνομα, ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς τῆς ἀρχ. πόλεως ἧτις ἐν ἔτει 314 ἠνώθη πρὸς τοὺς Ἀκαρνάνας μετὰ τοῦ Κασσάνδρου ἐναντίον τῶν Αἰτωλῶν, οἵτινες κατόπιν ἤλωσαν αὐτήν. Κειμένη ἐν περιβλέπτῳ θέσει καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐξ Ἡπείρου πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κλ. κατέστη κέντρον ἐμπορίου. Ἡ ῥυμοτομία καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ἐπεμελήθησαν ἐσχάτως τὰ μᾶλα, καὶ ἡ πόλις ἐπροόδουσεν ὅσον ὀλίγαι τοιαῦται. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, συνωκίσθη κυρίως ἐκ Σουλιωτῶν, ἡ ἀνάπτυξις ὅμως ὀφείλεται ἰδίως εἰς τὴν συσσωρεύσιν τῶν πέριξ κατοίκων ὡς ἐκ τῆς θέσεώς τῆς. Τῷ 1846 ἡ πρώτη γενομένη στατιστικὴ ἔδωκεν ἀριθ. κατ. 2746, ἡ τοῦ 1863, 3886, ἡ τοῦ 1879, 5218 καὶ ἡ τοῦ 1890 κατ. 7430, ὅπερ δείκνυσιν σχεδὸν τριπλασιασμόν, ἥδη δὲ διὰ τῆς ἐνώσεως τῆς πρὸς τὸν Κορ. κλ. καὶ τὴν μέλλουσαν προέκτασιν τοῦ σιδηροδρόμου πρὸς τὴν Ἡπειρον, κατασταθήσεται ἡ πρώτη πόλις τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῷ δήμῳ τούτῳ ἰδίως καλλιεργεῖται ὁ γνωστότατος καπνὸς Ἀγρινίου, ὅστις ἀποτελεῖ τὸν πλοῦτον τῆς χώρας, ἐκ τούτου δὲ διακρίνεται διὰ τὴν ποιότητά του ὁ φυόμενος περὶ τὸ χωρίον Ζαπῆντι.

Ἀγριοβοτάνιον, χ. τοῦ δήμου Ἰστιαινῶν τῆς ἐπαρχ. Ξηροχωρίου τῆς Εὐβοίας, 4 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ξηροχωρίου, ἐκ 230 κατ. εἰς τὸ ΒΑ. ἄκρον τῆς Εὐβοίας, ὑπερθεῖν τοῦ ἀκρ. Ἀρτεμισίου.

Ἀγριοκάμπος, ἱεροσεῖρά πρὸς Α. τοῦ Παναχαϊκοῦ ἢ Βοδιᾶ, ὑψομένη εἰς 1513 μ. καὶ ἡς μετὰ τῶν ὁμοίων ὁρ. Μπαρμπά 1617 μ. καὶ Πτέρι 1780 αἱ πρὸς ἄκρον κλιτύες καταρχόμεναι

πρὸς τὸν Κορινθ. κλπ. σχηματίζουνσι τὰς εὐφόρους σταφιδοφυτείας τοῦ Αἰγίου, ἃς διασχίζει ὁ σιδηροδρόμος Κορίνθου—Πατρῶν.

Ἀγριολαγκάδα, χδ. ἡ μᾶλλον ἐκ τῶν μεμονωμένων οἰκημάτων τῆς Α. Μάνης, παρὰ τὰς πρὸς τὸν Λακ. κλ. ὑπορείας τοῦ Ταυγέτου, ἐν τῷ δ. Γυθείου, 1 ὥρ. 30' ἐκ τῆς πρ. τοῦ δ. Γυθείου.

Ἀγριοδουκο, ἄκρα τῆς Ἀνατ. ἀκτῆς τῆς ν. Κεφαλληνίας, πρὸς τὸν πορθμὸν Ἰθάκης.

Ἀγρός, χ. τοῦ δ. Ἰστοναίων τῆς ἐπ. Ὄρους τῆς ν. Κερκύρας, 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀρκαδάδας, καὶ 4 ὥρ. 30' ἐκ τῆς π. Κερκύρας, ἐκ 308 κατ. πρὸς τὸ Β.Δ. τῆς νήσου.

Ἀγυιά. Ἡ ἐπαρχία αὕτη περιλαμβάνεται μεταξὺ τῆς Ὀσσης ἢ Κισσαβοῦ ὄρους καὶ τοῦ Πηλίου, καθὼς καὶ ἀπὸ τῆς Βοιθηίδος λην. καὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου ἢ κλ. τῆς Θεσσαλονίκης. Διατερεῖται εἰς τοὺς δ. Δωτίου, Εὐρυμενῶν καὶ Κασθαναίας. Τὸ ἔδαφος καίτοι ἐκ κλιτύων ὁρεων περὶ τὴν κορυφὴν Μαυροβοῦνι 1086 μ. ὑψ. ἐστὶν εὐφορον, ἀποτελεῖ δὲ ἡ ἐπαρχία αὕτη μέρος τοῦ ἀρχαίου Θεσσαλικοῦ τμήματος τῆς Μαγνησίας, ὅπερ ἐξετείνετο ποτε καθ' ἅπλην τὸ Πήλιον μέχρι τῆς Σηπιάδος ἀκρ. Καθ' ἅπλην τὴν ἐκτασιν αὐτῆς συναντιῶνται ἐρεῖκια ἀρχ. περὶ ὧν κατὰ μέρος τὸν λόγον ποιησόμεθα. Ἡ πρ. τῆς ἐπαρχίας καθὼς καὶ τοῦ δ. αὐτῆς Δωτίου Β'. τάξ. κεῖται παρὰ τοὺς Μ. πρόποδας τῆς Ὀσσης καὶ εἰς τὸ ἄκρον ὠραίας πεδιάδος γνωστῆς ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Δώτιον πεδίου διασχιζομένης ὑπὸ χμρ. χυνομένου εἰς τὴν Βοιθηίδα λην. καὶ ἐχρύσης 2 ὥρ. μῆκος καὶ ἐτέρων τοσούτων πλάτος καὶ παριστανούτης κυκλοτερῆ ἐκτασιν περικλειστον ὑπὸ λόφων, εἶνε εὐφοροτάτη εἰς μέταξαν, σίτον κριθήν, βᾶμ-

βακα, οἶνον. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὑπάρχει ὁ λόφος Δέσιανη ἐφ' οὗ χωρίον 208 κατ. ἐνθα ὁ τῶν ἀρχ. Διδύμων Κολωνῶν ἐνθα κατὰκει ἡ τεκοῦσα τῷ Ἀπόλλωνι τὸν Ἀσκληπιὸν νύμφη Κορωνίς. (Βλέπε Ἐπίδαυρος).

Ἡ πρ. Ἀγυιά 6 ὥρ. ἀπέχουσα τῆς Λαρίσσης Ἀν. καὶ 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, οἰκεῖται ὑπὸ 2050 κατ. ὧν κυριώτερα ἐνασχόλητις ἐστὶν ἡ σκωληκοτροφία. Κατὰ τὸν π. αἰῶνα ἐνηργεῖτο σπουδαιοτάτη βιμηχανία ἐρυθρῶν νημάτων, παρμαίνεσθαι ἕως ἐκ τῆς ἀρχαιότητος καθ' ἣν ἦτο διέσημος διὰ τὴν *ruhriga meliora*, ἐκ τῆς οὐ μακρὰν καιμένης ἀρχ. π. Μελίβοιας. Τὰ 1 ὥρ. ὑπὲρ τὴν π. ἐρείπιαι μεσαιωνικῶν χρόνων, φαίνονται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὸ ὑπὸ Στεφάνου Βυζαντίου μνημονευόμενον Δώριον φρούριον.

Ἀγγεσμός, βουνὸς πρὸς Β. ἐξωθεν τῆς π. Ἀθηνῶν ἐνθα ὑπῆρχε βωμὸς τοῦ Διὸς, κατὰ τινὰς μὲν ὁ νῦν Λυκαβητός, ὃν ἐν τοιαύτῃ περιστάσει τοιοῦτον θεωρητέον τὴν μεσημβριωτέραν κορυφὴν, κατ' ἄλλους ὅμως ὁ Ἀγγεσμός εἶνε τὸ παρὰ τὰ Πικτήσια Τουρκοβούνι.

Ἀδάμας, χ. ὅπερ ἀποτελεῖ ἴδιον δ. Γ'. τὰξ. ἀποικία Κρητῶν, ἐν τῇ ν. Μήλῳ, ἐξ 760 κατ. παρὰ τὸν ὁμώνυμον λιμένα περ' ᾧ ὑπάρχει καὶ αὐτοφυῆς πηγὴ ὀρυκτομιγοῦς ὕδατος μεθ' ὑδροθεϊκοῦ ἀερίου.

Ἀδάμας, χδ. ἐξ ὀλίγων οἰκημάτων τῆς Ἀττικῆς, 3 ὥρ. πρὸς Β. τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Κηφισσοῦ μεταξὺ Πεντελικοῦ καὶ Πάρνηθος, ἐνθα ἀναβρύει πηγὴ ὕδατος, ὅπερ μάλλον φαίνεται προερχόμενον ἐκ τῆς ἀποτροπῆς ὕδατων ἐκ τῶν ὑδραυλικῶν ἐργασιῶν τῶν ἀρχαίων.

Ἀδάμιον, χ. τοῦ δ. Λήσσης τῆς ἐπ. Ναυπλίας 45' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Λυγουρίου, καὶ 6 ὥρ. 30' ἐκ Ναυπλίου, ἐκ 272 κατ. κείμενον ἐν τοῖς

ὄρεσι τῆς Ἐπιδαυρίας καὶ ἡμισείν ὦραν ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ἐν τῇ ἀρχ. διασήμεν ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐνθα αἱ γενόμεναι ἐσχάτως ἀνασκαφαὶ ἐν καταφύτῳ κοιλάδι ἀπεκάλυψαν ἄρτιον τὸ μέγα θέατρον, ἀριστούργημα διατάξεως ὅπερ ὁ ψυχρὸς Παυσανίας ἀπεκάλεσε θέας ἄξιον, ἔργον τοῦ Πολυκλείτου. Ἐπίσης εὑρηνται τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, μετὰ πλείονων ἐνεπιγραφῶν πλακῶν, τοῦ ἵπποδρομίου, τῆς θόλου κλ.

Ἀδᾶ-τεπές, λόφος ὁπερ κείμενος τῆς ἐν τῇ πεδιᾷ Βοιωτίας (Κάρλα) λίμνης, παρὰ τὸ χωρίον Πέτρα ἐφ' οὗ ἔλλ. ἐρείπια τῆς παναρχίας π. Ἀρμενίου, ἐξ ἧς κατήγετο ὁ Ἀρμενος ὁ συνεκστρατεύσας εἰς Κολχίδα μετὰ τοῦ Ἰάσσου. Κατὰ Στραβ. τὸ Ἀρμένιον ἔκειτο μετὰ τῶν Φερῶν καὶ Λαρίσσης ἐπὶ τῇ Βαβηρίᾳ, ἐνθα τὰ ἐρείπια. Ἐκ τῆς ἀρχ. ταύτης πόλεως, ὠνομάσθη ὁ πέριξ δ. εἰς ὃν τὸ προκείμενον χωρίον Πέτρα ἀνήκει, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Γκερλῆ, ἐξ 69 κατ.

Ἀδέλφι, μία τῶν νδ. Ἀδελφοὶ παρὰ τὴν Σκόπελον, περὶ τὰ 3 μιλ. πρὸς Ν. τοῦ ἀκρ. Ἐνθὸ τῆς ν. Περιστερας. Ἀδελφόπουλο, ὁμ. Νδ. περὶ τὸ 1)4 μιλ. πρὸς Β. τῆς Νοτ. ἄκρας Ἀδέλφι. Ἀδελφοὶ δέ, 2 σκόπελοι τῆς Ἀν. ἀκτῆς τῆς νήσου Φολεγάνδρου εἰς μικρὰν καὶ βαθεῖαν ἀπόστασιν τῆς Β. ἀκτῆς τοῦ λιμένος Κραβροστάσιτῆς ν.

Ἀειπάτεια, χ. τοῦ δ. Κορθίου τῆς ν. Ἀνδρου τῶν Κυκλάδων, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κόρθιον ἐξ 89 κατ. περὶ τὸ Μ. ἄκρον τῆς ν. κείμενον.

Ἀετός, 1) δ. καὶ πρ. ὁμώνυμου δ. τῆς ἐπ. Γριφυλλίας τοῦ Νμ. Μεσσηνίας, ἐξ ἐπτὰ χωρίων μικρῶν ὧν ὁμώνυμος πρωτεύουσα 4 ὥρ. 45' ἀπὸ Κυπαρησσίας ἐκ 1020 κατ. Ἐπὶ τῶν Β, κλιτύων τοῦ ὄρ. Σέχι. 2) — χ. τοῦ δ. Ἐχίνου τῆς ἐπ. Βονίτσης καὶ Ἐη-

ρεμέρου, 2 ὥρ. 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κατεύνας, κείμενον παρὰ τὰς Μ. ὑπὸρείας τοῦ ερ. Μπρούμισα 3)—χ. τοῦ δ. Καρυστίων τῆς ἐπ. Καρυστίας τῆς Εὐβοίας, 45' ἀπὸ τῆς πρ. Καρύστου, ἐκ 358 κατ. πρὸς τὸν κλ. τῆς Καρύστου καὶ τοὺς ΔΜ. πρόποδας τῆς Ὀρχας. 4)—ισθμὸς ἐνόμων τὸ βόρειον μετὰ τοῦ νοτίου μέρους τῆς ν. Ἰθάκης, ἐθα σώζονται κυκλώπειαι τεῖχη, δεξαμεναὶ λελαζευμέναι ἐν βράχοις, ἔτινα ἐξεληφθησαν ὡς μέγαρον τοῦ Οὐδυσσεύς, ἐνῶ εἰσὶ τὰ ἐρείπια τῶν Ἀλκκιμενῶν. Ὁ ὀπίσω Ἀετός ὅρμος εἶναι ἀκτᾶλληλος πρὸς προσόρμησιν ἐνεκα τοῦ μεγάλου βάρους του, ὃ ἐξω ὅμως Ἀετός εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κλ. εἶναι βαθύς, ἀκτᾶλληλος δὲ οἰκισθήσεται πλοῖα, προσβαλλόμενος μόνον ὑπὸ τοῦ Μ.

Ἀετοφωλιά, χ. τοῦ δ. Περχίης τῆς ν. Τήνου, 41' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κώμης, καὶ 3 ὥρ. ἐκ τῆς π. Τήνου ἐξ 117 κατ. ἐπὶ τῶν Β. ὁροσειῶν τῆς ν.

Ἀζίζι, χ. τοῦ δ. Κορίνθου τῆς ἐπ. Κορινθίας, 1 ὥρ. 15' ἀπὸ Κορίνθου ἐξ 161 κατῴκων, ἐν τῇ Μ. παραλίᾳ τοῦ Κορινθίου κλ. παρὰ τὸν γμρ. Λιγγυπόταμον. 2)—χ. τοῦ δ. Κλεωνῶν τῆς ἰδίας ἐπαρχίας, 1 ὥρ. 15' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Χιλιμοδίου καὶ 4 ἀπὸ Νέας Κορίνθου, ἐξ ὀλίγων καλυβῶν, ἐν τοῖς μεταξὺ Κορινθίας καὶ Ναυπλίας ὄρεσιν,

Ἀνδόνια, χ. τοῦ δ. Κορθίου τῆς ν. Ἀνδρου, 30' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Κορθίου καὶ 3 ὥρ. ἀπὸ τῆς π. Ἀνδρου, εἰς τὴν Μ. ἄκραν τῆς ν.

Ἀθαμάνες, ἐκκλῶντο ἐν τῇ ἀρχ. οἱ κάτοικοι τῶν περὶ τὸν ἄνω βόρην τοῦ Ἀχελώου πτ. εἶθα οὗτος Ἰνυχος καλεῖται ἢ Ἀσπρος πτ. καὶ οἱ κάτοικοι Ἀσπροποταμίται μετὰ τῶν ὀρέων Κορίνθου καὶ Τσουμέρκων τῆς

γρχμῆς Πίνδου καὶ τῆς πεδιάδος τῶν Τρικκῶν. Τὰ ὄρη τῆς περιοχῆς ταύτης, εἰσὶν ὅμοια πρὸς τὰ τῶν Ἀγραφῶν ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ ἰδίου τῆς Πίνδου κλῆδου. Ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς ὄρεσι ταύταις δῆμων Θεοδωρίης, Ἀργυθίας κτλ. ὧν τὰ ὀνόματα ἐλήφθησαν ἐξ ἀρχαίων π. τῶν Ἀθαμάνων καὶ περὶ ὧν κατὰ μέρος, ὑπάρχει καὶ ὀνόματος δ. Ἀθαμάνων, Β'. τὰξ. ἐν τῇ ἐπαρχ. καὶ τῷ Νη. Τρικκῶν, οὗ πρ. τὸ χ. Γαρδικί. 24 ὥρ. ἀπὸ Τρικκῶν, ἐν ὁρεινῇ χώρᾳ τῶν Μ. κλιτύων τῶν ὄρ. Τζουμέρκων καὶ παρὰ τὴν δεξ. ὄχθην τοῦ Ἀσπρου, ἐξ 158 κατ. καὶ 5 μικρότερα χ. καὶ 2 μετοχ. μοναστηρ. τὸ τοῦ προφ. Ἡλίου ἐπ' ὀνόματι τῆς ἀγ. Τριάδος παρὰ τὸ χ. Δέση, 3 ὥρ. 30' Δ. τοῦ Γαρδικίου, καὶ Κεϊμησίας Θεοτόκου τῆς μον. προφ. Ἡλίου καὶ 20' ὑπερκείμενον τοῦ χ.

Ἀθανάσιος Ἀγ. 1) Στρατ. Στραθμὸς τῆς ὁρεθ. γρχμῆς ὑπ' ἀρ. 42, καὶ ἐνκντι τοῦ ὑπὸ στοιχ. ΜΕ ὁθωμικῶν τοιούτου, ἐν θέσει ὀψηλῇ ὑπὲρ τὴν πεδιάδα τῆς Ἐλασσώνας, καὶ 15' μακρὰν τοῦ χ. Πάνιτσα ἢ Μπάνιτσα τοῦ δ. Φερικδόνος τῆς ἐπ. Τρικκῶν. 2)—χ. τοῦ δ. Δαφνησίων Βλ. Ἀγνκντι. 3)—χ. τοῦ δ. Ἰστωνκίων τῆς ἐπ. Ὀρους τῆς ν. Κερκύρας, 35' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀρκαδόδας ἐκ 357 κατ. 4)—χ. τοῦ δ. Ἀθλνκνίων τῆς ἐπ. Χαλκίδος τῆς ν. Εὐβοίας, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Καθενοί, ἐξ 138 κατ. 5)—χ. τοῦ δ. Αἰγίου τῆς ἐπ. Αἰγιαλείας, 10' ἐξωθεν τοῦ Αἰγίου, ἐξ 126 κατ. ἐν τῇ σταφιδωφόρῳ ζώνῃ τοῦ Κορινθ. κλ. 6)—Προάστειον Τριπόλεως. 7)—χδ. ἢ συνοικία τῆς πρ. τοῦ δ. Μίσσης τῆς ἐπ. (ἐτύλου τῆς Λακωνίας, 1 ὥρ. ἀπὸ ταύτης Κύπτα. 8)—Μονὴ 30' ἐξωθεν τοῦ χ. Φίλια πρ. τοῦ δ. Λευκασίου τῆς ἐπ. Καλαθρότων, ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν ὀρέων τῶν Καλαθρότων,

ἐκ 39 μοναχῶν. 9) — Μονὴ ἐν τῷ κλ. Μηλιαίων τῆς ἐπ. Βόλου, 1 ὥρ. 10' ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Μηλιαῖτι ἐκ 2 μοναχῶν. Διαλελυμένη. 10) — Μετόχιον μονὴ Ταξιάρχων, διαλελυμ. 30' ἐξώθεν τοῦ Ἀστακοῦ τῆς ἐπ. Βονίτης καὶ Ξηρομέρου. 11) — Ἀκρα τῆς Ἀν. ἀκτῆς τῆς ἐπ. Κρανναίας τῆς ν. Κεφαλληνίας.

Ἀθανάτου, γ. τοῦ δ. Δωτίου τῆς ἐπ. Ἀγυιάς τῆς Λακρίσης, 2 ὥρ. Ἀν. τῆς πρ. τοῦ δ. καὶ τῆς ἐπ. Ἀγυιάς ἐπὶ τῶν Ἀν. ὑπορείων τῆς Ὀσσης, ἐκ 1263 κατ. πρὸς τὰ ἐν τῇ θέσει Βίγλα ἐρείπια τῆς ἀρχ. π. Μελισβοίας, σωζομένης τῆς ὀνομασίας Μελισβοίας διασώζοντος διὰ τὸν φινικὸν χρωματισμὸν τῶν ἱματίων τῆς καὶ περὶ τοῦ Φιλοκτήτου. Ἡ Μελισβοία ἐληλατῆθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων. Βλ. καὶ Ἀγυιά.

Ἀθάνι, γ. τοῦ δ. Ἀπολλωνίων τῆς ν. Λευκάδος, 1 ὥρ ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Ἀγ. Πέτρος καὶ 7 ἀπὸ τῆς π. Λευκάδος, ἐξ 679 κατ. καὶ πρὸς τὰ ὄρεινά τῆς ν. Ἀθάνι λέγεται καὶ ἄκρα τῆς ν. πρὸς τὴν Δ. ἀκτὴν εἰμένη.

Ἀθένη, λιμενίσκος τῆς Ἀν. ἀκτῆς τῆς ν. Λευκάδος, βαθύτατος, κατὰ λήλος δι' εἰκοδήποτε πλοῖα, προσβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ Ε. ἔχων δεξιὰ τῷ εἰσπλέοντι καὶ μέχρι ἀποστάσεως 1¼ μιλ. τῆς Δ. ἄκρας αὐτοῦ βράχους, καὶ περὶ τὸ 1½ μιλ. ἀπὸ τῆς εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ ἐξεχούσης ἄκρας Γλώσσης, ἐτέρους βράχους.

Ἀθηνούς, ὁρμίσκος τῆς Δυτικῆς ἀκτῆς τῆς ν. Θήρας, κατὰ λήλος διὰ μικρὰ πλοῖα.

Ἀθέρας, ὅρος πρὸς τὸ ΒΔ. ἄκρον τῆς ν. Κεφαλληνίας 420 μ. ὑψ. ἐξ οὗ προεκτείνεται ὁμώνυμον ἄκρωτήριον τὸ Βορειοδυτικώτερον τῆς ν. ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσπλέοντι πρὸς ὁμώνυμον λιμένα οὗ περὶ τὰ 3¼ μιλ. μακρὴν ὑπάρχει νδ. δι' οὗ χωρίζεται εἰς δύο λιμένας, τὸν

ἐξωτερικόν, κατὰ λήλος δι' εἰκοδήποτε πλοῖα καὶ προσβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ ἀπὸ ΣΒ μέχρι ΜΑ. Βορ. ἀνέμων, καὶ τὸν ἐσωτερικόν, βαθύτατον, ἀσφαλῆ καὶ κατὰ λήλος δι' εἰκοδήποτε πλοῖα. Πρὸς δὲ καὶ ὁμώνυμον χωρίον ὑπαγόμενον εἰς τὸν δ. Θηνάδας, 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Καρδινάτα, ἐκ 276 κατ.

Ἀθήκια, γ. πρὸς τὰ Α. ὅρια τοῦ δ. Κλεωνῶν τῆς ἐπ. Κορινθίας, ἐπὶ τῶν Μ. ὑπορείων τῶν Ὀνείων ὀρέων, 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς πρ. τοῦ δ. Χιλιεμόδιον πρὸς τὸ 11,973 χμ. τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Κορίνθου—Ναυπλίου, ἐνθα ἡ στάσις ἥς ἀπέχει 5 χμ. Οἱ κάτοικοι ἀλθανόγλωσσοι ἀνέρχονται εἰς 950.

Ἐν τῇ παρακειμένῃ τῷ γ. θέσει Κήστειζα εὐρίθη τὸ ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Μινάχου εὐρισκόμενον ἄγχιμα τοῦ Τενέδου Ἀπολλωνος, περὶ τὸ ἔτος 1812, ὅπου πλεῖστα ἔργα τῆς Ἑλλ. ἀρχαιοτάτης μεταφέρθησαν αὐτόσε. Ἡ Τενέα δὲ ἔκειτο ἐν τῇ ὀρεινῇ, 60 στάδια ἀπέχουσα τοῦ Ἀκροκορίνθου, ὅπερ συμφωνεῖ πρὸς τὴν θέσιν ταύτην, εἰμαζτο δὲ ἐν αὐτῇ ὁ Ἀπόλλων διότι κατὰ Πυθαγόραν οἱ Τενεᾶται ἦσαν Τρῶες οὗς μεταφέρει ἐκ Τενέδου ὁ Ἀγαμέμνων ὠκησεν ἐνταῦθα.

Ἀθῆναι. Ἡ πρ. τοῦ Βασιλείου, τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τῆς ἐπ. Ἀττικῆς καὶ τοῦ δ. Ἀθηναίων, κειμένη 8 χμ. ἀπὸ τοῦ λιμένος τοῦ Σαρωνικοῦ κλ. Πειριτιῶς, ὅστις χρησιμεύει ὡς ἐκίνητον τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἐκείνης ἐφ' ἧς σώζονται κατὰ μέγα μέρος τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχ. διασώζοντος π. εἰς θαυμασμὸν προκαίμενα τοῖς ἐπισκεπτομένοις. Κατ. 107,251. Γεωγρ. Μ. 23° 53' καὶ Πλάτος 38° 2', ὑπέγκειται δὲ τῆς ὁχλάσεως 80 — 100 μ. Ἐκτισται ἐν τῇ μικρᾷ κοιλάδι τῇ περιλαμβανομένη μετὰ τῶν β. τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Λυκαβητοῦ, ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Ἀθη-

νῶν ἧτις ἀποτελεῖται ὑπὸ τετραπλεύρου περιυλειομένου ὑπὸ τῶν ὄρ. Ὑμητοῦ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Πεντελικοῦ ἢ Βαυλησοῦ καὶ Πάρνηθος πρὸς Β, τοῦ Κορυθαλοῦ καὶ Αἰγάλεω πρὸς Δ. καὶ τέλος ὑπὸ τῆς ἀκτῆς πρὸς Μ. διακρίχεται δέ, ὅταν κατὰφέρωσιν ὕδατα, ὑπὸ τῶν χμρ. Ἰλισσοῦ καὶ Κηρησσῶ. Ἡ ἀρχαία πόλις δὲν ἐξετείνετο τοσοῦτον πρὸς Β. ὅσον ἡ σήμερον τοιαύτη. διότι ἐκ τῶν εἰς διάφορα μέρη εὐρεθέντων ἐρείπων τῶν ἀρχαίων τειχῶν, καθὼς καὶ τῆς γνωστῆς θέσεως τῶν πυλώνων, ἡ περίμετρος αὐτῆς ὁρίζεται μετ' ἀρκούσης ἀκριβείας. Ὅθεν αὕτη περιέβαλε τὴν Ἀκρόπολιν ἧτις ἦτο ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς. Οὕτω τὰ τεῖχη ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ Διπύλου ἠκολούθουν τὰ ὑψώματα πρὸς τὴν Πύλιν πρὸς Δ. τοῦ ναΐκου τοῦ ἀγ. Ἀθνασίου, ἐκείθεν δὲ ἐξετείνοντο Δ. τοῦ ἀστεροσκοπείου πρὸς τὸν λόφον τοῦ Μουσείου περιβάλλοντα τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου ἐνθα καμπτόμενα πρὸς Α. ἠκολούθουν τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἰλισσοῦ πρὸς τὸ Δ. τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς μέχρις ἐμπροσθεν τοῦ σταδίου περὶ τὴν νῦν λεωφόρον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, ἐνθα ἐκαμπτεν ἐντὸς τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου πρὸς τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν θέσιν τῶν νῦν Βασ. σταύλων. Ἐντεῦθεν ἠκολούθουν γραμμὴν πρὸς τὴν πλατείαν τῆς Ἐλευθερίας, ἐνθα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εὐρέθησαν τὰ ἴχνη τῶν ἐν τοῖς θεμελίοις οἰκίαις τινὸς τῆς ὁδοῦ Ψαρρομυλίου ἀφ' ἧς διηυθύνοντο πρὸς τὸ Δίπυλον. Ἐκ τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου παρὰ τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου, καθὼς ἐκ τῆς Πρυκῆς διηυθύνοντο δύο τεῖχη σχεδὸν παρὰλλήλα πρὸς τὸν Πειραιᾶ, καλούμενα τὸ μὲν Βορ. μικρὸν τεῖχος, τὸ δὲ Μέσον μικρὸν τεῖχος καὶ τρίτον ἐπίσης ὅμοιον Φαλληρικὸν καλούμενον τεῖχος πρὸς τὸ Φάλληρον, περὶ ὧν Βλ. Πειραιεύς. Ὁ περίβολος

οὗτος εἶχε πλείονας πύλας, ἥτοι τὸ Δίπυλον περὶ τὴν νῦν Ἀγ. Τριάδα, δι' ἧς διήρχετο ἡ πομπὴ τῶν Ἐλευσινίων πρὸς τὴν Ἱερὰν ὁδὸν (Δαφνίου), καὶ παρὰ ταύτην ἡ Ἱερά ἢ Ἱριαία, δι' ἧς διήρχοντο αἱ νεκρικαὶ πομπαί. Ἀνωτέρω πρὸς Μ. ἡ Πειραϊκὴ Πύλη, ἐνθα καὶ ἡ ἐπὶ Τουρκοκρατίας Πόρτα Δράκου. Αἱ Μελιτιδῆες Πύλαι, μεταξὺ ἀστεροσκοπείου καὶ λόφου τῶν Μουσῶν ἐνθα ὁ Ἀγ. Δημήτριος Βομβαρδόφης. Ἡ πύλη Ἀχαρνῶν, πρὸς τὴν ὁδὸν Πατησίων, πηθάνον περὶ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν. Αἱ Διόμειαι Πύλαι παρὰ τὴν νῦν πλατείαν Ἀνακτόρων, ἐνθα ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἡ Πόρτα Μπουμπουνίστας ἐπὶ τῆς πρὸς Κηρησσίαν ἀγοῦσης, αἱ Διοχάρους παρὰ τὸν κήπον τῶν ἀνακτόρων. Αἱ Ἡετονίαι πρὸς τὴν Φαλληρικὴν ὁδὸν καὶ ἕτεραί τινες πύλαδες. Καίτοι ὁ Ὅμηρος καλεῖ τὰς Ἀθῆνας εὐρύγυυν, ὡς καὶ πλείστας ἄλλας π. βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ἦσαν σκολιαὶ καὶ στεναί. Πλείστων τούτων τὰ ὀνόματα διεσώθησαν ἡμῖν ὑπὸ τῶν συγγραφέων, ἡ θέσις ὅμως αὐτῶν τυγχάνει ἀόριστος. Οὕτως ὑπῆρχεν Ἐλευσινία ἢ Ἱερὰ Συκὴ ὁδός, ἀγοῦσα πρὸς Ἐλευσίνα, ἡ Θησαυρεῖα ὁδός, ἡ πρὸς Πειραιᾶ, ἡ τῶν Πολυμίων ὁδ., παρὰ τὴν Ἀκαδημίαν, ἡ τῶν Ἐρμογλυφῶν ὁδ., ἡ τῶν Κιβωτοποιῶν ὁδ. ἡ Ἐστία ὁδ. ἡ Ξενικὴ ὁδ. ἡ τῶν Μυρμιγκῶν ὁδ. ἡ Τρίτη Ρύμη, ἡ τῶν Τριπόδων κτλ. Ἡ τοιαύτη περιοχὴ τῆς ἀρχ. πόλεως περιελάμβανε πολὺ μείζονα ἔκτασιν τῆς σημερινῆς τοιαύτης κατὰ τὸ ἐγκακριμένον αὐτῆς σχέδιον, κατὰφείτο δὲ ὑπὸ 500,000 περίπου κατοίκων, διότι ὁ τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν πληθισμὸς ἀνῆρχετο εἰς 20,000, πρὸςδὲ ἦσαν 15 περίπου χιλ. μείτοικοι, καὶ 400,000 δοῦλοι. Πάντες ὅμως οὗτοι εἰν κατὰκοον ἐντὸς τῆς

ἐν τῷ ἀριθμῷ περιλαμβανόμενοι καὶ οἱ τὸν Πειριαιᾶ οἰκοῦντες, οἱ δὲ δοῦλοι ἀνῆκον μὲν τοῖς ἐλευθεροῖς πολίταις. ἀλλ' ἦσαν διεσπαρμένοι ἐν ταῖς ἐξοχαῖς ἐργαζόμενοι. Πρὸς δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ἐλεύθεροι πολῖται διέμενον διαρκῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν ταῖς ἐξοχαῖς ἐνθα εἶχον πολυτελεῖς οἰκοδομὰς ἐν ᾧ αἱ τῆς πόλεως ἦσαν πενιχραὶ. Ὁ Θουκιδ. περιγράφει τὴν ἀγανάκτησιν τούτων κατὰ τοῦ Περικλέους, διότι κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον ὑπεχρέου τούτους νὰ μετοικῶσιν ἐν τῇ πόλει, πρὸς δὲ ἐκ τῆς συσσωρεύσεως ἀνεπτύχθη ὁ λοιμός. Ἐκ τούτων λοιπὸν καὶ ἐκ τῆς περιγραφείσης ἐκτάσεως αὐτῆς καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψει ὅτι αἱ οἰκίαι ἦσαν μονόροφοι καὶ μὲ ἀυλὰς, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ διαρκῶς ἐν τῇ πόλει οἰκοῦντες δὲν ὑπερέβαινον πολὺ τὸν ἀριθ. τῶν 100,000 ἐν ὅλοις. Κατὰ Θουκιδ. ἡ περίμετρος τῶν τειχῶν ἀνῆρχετο εἰς 44 στάδια, ἧτοι 7920 μ. ἐνῶ ἡ περίμετρος τῆς σημερινῆς πολ. κατὰ τὸ ἐγγεκριμ. σχέδιον ἀνέρχεται εἰς 21,000 περίπου μ. Ἐντὸς τοῦ μικροῦ τούτου χώρου ἀνηγέρθησαν τὰ τελειότερα μνημεῖα τῆς τέχνης ἅτινα πρόκεινται πρῶτον καὶ θαυμασμοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Εἰς τὴν ἐν γένει ἀνάπτυξιν ταύτην τῆς τελείας αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, συνέτεινε κατὰ μέγα μέρος ἡ τοποθεσία αὐτῆς τῆς πόλεως, ὁ ποικίλλος καὶ πολυχρῶμος ὁρίζων, οἱ ὠραῖοι ἐρυθροὶ βράχοι οἱ χρησιμεύσαντες ὡς ὑπόβαθρα αὐτῶν, τὸ ἀφθόνως ὑπὸ τῆς φύσεως παρακειμένως τεθὲν ὑλικὸν λευκοῦ μαρμαρίου, τοῦ εὐκόλως δεχομένου τὴν διὰ τῆς σμίλης μεταδιδόμενην ἰδέαν τοῦ καλλιτέχνου, συνάμα δὲ ἀνθισταμένου εἰς τὴν τοῦ χρόνου ἐπίρροισιν, ἰδίως δὲ εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν τὸν μετὰ τὴν ἐκ τῶν Περσῶν ἀπελευθέρωσιν, καὶ τὴν πεποίθησιν τῆς

ἐν τῷ κόσμῳ ὑπεροχῆς, τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκτελέσεώς των ἀναπτύχθέντα. Ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ τούτῳ ἀνεπτύχθη ἡ ποίησις, ἐξ ἧς παρήχθη ἡ καλλιτεχνία ἐκείνη, ἣτις ἀρχεται καταπίπτουσα ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς εἰς τοὺς Μακεδόνας ὑποταγῆς. Ἀπὸ τῶν Περσικῶν περὶ τὸ 490 μέχρι τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης τῷ 338, ἧτοι ἐν διαστήματι 150 μόνων ἐτῶν, συνετελέσθησαν πάντα τὰ ἔργα τῶν Ἀθηνῶν ἅτινα ἀποθαυμάζει ὁ κόσμος, ἧτοι ἐν τῷ χρονικῷ διαστήματι ἐν ᾧ καὶ μόνῳ ὁ ἐνθουσιασμός, ἡ ποίησις, ἐνέσπειρον τὸ αἶσθημά ἐν παντί. Ἀπὸ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης, οὐδόπως πλέον ἡ χώρα ἐμεινεν ἐλευθέρη, οὐδὲν τι πλέον ὑψηλόν, τέλειον, παρήγαγεν. Ὁ ἐνθουσιώδης καὶ ποιητικὸς ἐκεῖνος λαός, τοσούτον ἠσθάνθη ὅτι κατέπεσε διὰ παντὸς διὰ τῆς ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἡττης του, ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε μετὰ μείζονας ἡττας καὶ καταστροφὰς ὡς ὑπέστη. Διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων Διοδ. ὁ Σικελ. περιγράφει τὴν κατάστασιν τῆς πόλεως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀγγελίας τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἡττης. Στρατηγὸς τῆς πόλεως ἦτο ὁ Λυσικλῆς, ἀνδρεῖος καὶ πεπειραμένος στρατιώτης ἐμπνέων πεποίτησιν τοῖς συμπολίταις του καὶ διακρινόμενος ἐν αὐτοῖς ἐπὶ πολεμικῇ τέχνῃ καὶ ἀρετῇ. Δὲν ἤρκεσαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὅτι οὗτος ἐπραξε τὸ καθῆκόν του, ὅτι ἠγωνίσθη γενναίως, ὅτι ἐξήντησε πᾶσαν ἰκανότητα καὶ ἀνδρείαν ἐν τῇ μάχῃ, πλὴν τέλος ἠττήθη, οἱ Ἀθηναῖοι κατετροπώθησαν. Ὅχι, εἶχον τὴν ἀπαίτησιν νὰ τύχωσι τῆς παρηγορίας ὅτι ὁ στρατηγὸς των ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ, καὶ μόνον δι' αὐτὸν τὸν λόγον κατεδίκασαν αὐτὸν εἰς θάνατον. Δι' ἀποστροφῆς ἀπαρμύλλου ποιήσεως, ὁ ῥήτωρ Λυκούργος ἀπετύπωσε τὸ κατῆκον τοῦς

Ἀθηναίους αἰσθημα κατὰ τὴν ὑπερ-
τάτην ἐκείνην στιγμήν καθ' ἣν ἔβλε-
πον ἐπιζῶντα τὸν ἀνδρείως ἄλλως ἀ-
γωνισάμενον στρατηλάτην των, εἰς
τὴν δι' αἰῶνας πλέον ὑποδούλωσιν τῆς
πόλεως καὶ κατὰπτωσιν πάσης ποιή-
σεως. Τὸν ὕπατον τοῦτον στεναγμὸν
λαοῦ ὅστις ἀδίκως ἔστειλεν εἰς τὸν
θάνατον γενναίως ἀγωνισάμενον τέκνον,
παραθέτομεν ἐνταῦθα, ὅπως πᾶς στρα-
τηλάτης ἔχη ἐν ὁμοίαις περιστάσεσιν
ὑπ' ὄψει. «Ἐστρατήγεις ὦ Λύσιππες
καὶ χιλιῶν μὲν πολιτῶν τετελευτηκό-
των, διςχιλίων δ' αἰχμαλώτων γε-
γονότων, τροπαίου δὲ κατὰ τῆς πόλεως
ἐστηκότος, τῆς Ἑλλάδος δ' ἀπάσης
δουλεύουσας, καὶ τούτων ἀπάντων γε-
γεννημένων σοῦ ἡγουμένου καὶ στρατη-
γούντος, τολμᾶς ζῆν καὶ τὸ τοῦ ἡλίου
φῶς ὄρεν, καὶ εἰς τὴν ἀγρὰν ἐμβάλ-
λειν ὑπόμνημα γεγονώς καὶ ὀνειδύς
τῇ πατρίδι.» Καὶ ταῦτα καθ' ἣν
στιγμὴν ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν γενναίως
πεσόντων ἀνῆγειρον τὸν μέγαν λέοντα
ὡς σύμβολον τῆς ἀνδρείας των. Ὁ
λέων οὗτος εὐρήσκει ἐν εἰς τεμάχια
ἐν τῇ θέσει ἐνθα ἀνηγέρθη, πρὸ ὀλίγων
δὲ ἐτῶν ἀνεσκάφη ὁ τάφος καὶ εὐρέ-
θησαν αἱ νεκρῶν παρακειμένως τοποθε-
τημένοι κατὰ σειρὰς μετὰ συντριμ-
μάτων ὀπλων κλ.

Περιγραφὴ τῶν μνημείων τῶν εὐρι-
σκομένων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πόλει δὲν εἶναι
ἀντικείμενον τοῦ παρόντος ἄρθρου, πα-
ρατηρούμεν μόνον ὅτι καὶ τ' ἀρχαιότερα
τούτων, καὶ ἰδίως τὰ μέλη τὰ εὐρι-
σκομένα καὶ ἀνῆκοντα εἰς ταῦτα,
ὑποδεικνύουσι τὴν ἐξωθεν καὶ ἰδίως
διὰ θαλάσσης ἀφίξιν τῶν πρώτων
εἰσαγαγόντων τέχνην τινα οἰκητόρων.
Τοῦτο συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὰς ἀρχ. πα-
ραδόσεις ἐφ' ὧν ἐστήρικται ἡ μυθο-
λογία. Τὰ ἐν ταῖς τελευταίαις ἀ-
νασκαφαῖς εὐρεθέντα ἔργα, ἄγουσιν
εἰς τὸ ἐνδόσιμον νὰ πιστεύεται ὅτι

μᾶλλον ἐκ Φοινίκης προσῆλθον οὗτοι
ἢ ἐξ Αἰγύπτου ὡς ἐπιστεύετο, πρὸς δὲ
καὶ διότι οἱ Αἰγύπτιοι ὄντες προσηλω-
μένοι εἰς τὴν χώραν των καὶ ἀποτρο-
πιαζόμενοι τὴν θαλάσσαν δὲν ἐξήρ-
χοντο εἰς ἀποικίας, ἄλλως ἢ χώρα
αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κέκρωπος,
ἀπέχετο πολὺ τῆς Μεσογείου, ἐνῶ ἀπε-
ναντίας οἱ Φοίνικες, ἀνέκαθεν περιπλέ-
οντες τὴν Μεσόγειον καὶ ἐρχόμενοι εἰς
ἐπαφὴν πρὸς τοὺς περὶ αὐτὴν λαούς,
εὐκόλως ἀπεκαθίσταν ἀποικίας, εἰσά-
γοντες τὴν τέχνην των ἣτις εἶχεν ὑπο-
στῇ τὴν ἐπιδράσιν τῆς ἐν γένει Ἀσια-
τικῆς τοιαύτης καθὼς καὶ τῆς Αἰγυ-
πτιακῆς.

Κατὰ πᾶσαν λοιπὸν πιθανότητα ἐκ
Φοινίκης ἦλθεν ὁ Κέκρωψ μετ' ἀποι-
κίας εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ κατέλαβε
τὴν Ἀκρόπολιν ἣτις ὠνομάσθη τὸ πρῶ-
τον Κεκρωπία. Οἱ πρῶτοι μετὰ τοῦ-
τον βασιλεῖς ὑπῆρξαν ὁ Κρανναός, ἐκ-
διωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀμφυκτιῶνος μετὰ
τῶν Ἑλλήνων, ὁ Πανδίων, ὁ Ἐρεχθεὺς
ὅστις ἐθεωρεῖτο γηγενὴς καὶ θρέμμα τῆς
Ἀθηνᾶς. Οἱ ἀποικοὶ ὡς φαίνεται συνε-
χωνεύθησαν πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους Πε-
λασγούς ἢ Ἴωνας οἵτινες μάλιστα ὁ-
πωσδήποτε ἐπανάκτησαν τὴν ἀρχήν.

Ὁ Ἐρεχθεὺς ὠκωδότησε τὸν ναὸν
τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς. Ἀπὸ τοῦ ἐκ
τῶν διαδόχων τούτου βασιλέων Θη-
σέως, ὅστις συνήνωσε τὰς ἐν τῇ Ἀτ-
τικῇ διεσπαρμένας Ἴωνικὰς πόλεις εἰς
μῆκν, ἄρχεται κυρίως ἡ τῶν Ἀθηναίων
ἱστορία. Ἡ βασιλεία ἐν Ἀθήναις κα-
τηργήθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου
περὶ τὸ ἔτος 1132 π. χ. οὐδέποτε δὲ
ἐμβαλεῖται ἡ π. μέχρις Ὀθωνος τῷ
1833, ἥτοι ἐπὶ 2965 ἔτη. Μετὰ τὴν
κατάργησιν τῆς βασιλείας, ἡ διοίκησις
ἀνετίθη εἰς ἰσοβίους ἄρχοντας μέχρι
τοῦ 954, κατόπιν εἰς τοιοῦτους ἐκλε-
γομένους ἀνὰ δεκαετίαν μέχρι τοῦ 688,
ἐκτοτε δὲ εἰς ἄρχοντας ἐκλεγομένους

κατ' ἔτος καὶ κληθέντας ἐπωνύμους, οἵτινες διώκησαν ἑκτοτε, ἐκτὸς τοῦ μικροῦ χρονικοῦ διςστήματος 560—510 κατ' ὃ ἤρπασαν τὴν ἀρχὴν οἱ Πεσιστρατῖδαι. Οὗτοι ἤρξαντο τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μεγίστου ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ ὃν ἀφῆκον ὅμως ἡμιτελῆ, καὶ τοῦ ὁποίου σώζονται αἱ 15 στῆλαι.

Μετὰ τὴν τούτων καταστροφὴν, ἐπανῆλθε τὸ ἐκλεκτικὸν πολίτευμα τῶν ἀρχόντων, καὶ πλειστάκις ἐκανονίσθησαν κατ' ἐποχὰς τὰ τῆς πολιτείας καὶ ἡ θέσις ἐκάστου πολίτου ἐν αὐτῇ. Οὕτω δ' εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τῶν Περσικῶν ἐν ἔτει 590 π. Χ.

Μετὰ τὴν τούτων ἀποχώρησιν οἱ Ἀθηναῖοι ἔσπευσαν εἰς ἀνοικοδόμησιν τῶν παρὰ τούτων ἐμπροσθέντων καὶ καταστραφέντων ναῶν των, καὶ ἰδίως τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Κτησάμενοι δὲ τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος ὅλης, καὶ συλλέξαντες ἀπειρίαν χρημάτων, ἀνήγειραν ἐν ἐνθουσιασμῶτά θυμαζόμενα εἰς τοὺς αἰῶνας ἔργα τῆς τέχνης περὶ ὧν ἐμνημονεύσαμεν.

Ἡ ἀνέγερσις τῶν θυμασιῶν ἐκείνων ἔργων, τοῦ ἀπαρχμύλλου ἐν τῇ διαδρομῇ τῶν αἰώνων Περθινῶνος, τῶν Προπυλαίων κλ. ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς μεμφιμυζήτους αἰωνίως Ἀθηναίους, νὰ ἐπιτεθῶσι σκληρῶς κατὰ τὸ τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Φειδίου, ἐγκαλοῦντες αὐτοὺς ἐπὶ καταχρῆσει κλπ. καὶ ὁ Φειδίας ἐφυλακίσθη, φθόνου ἰδίως ἔνεκα, διότι ἡ μορφή του ὡς καὶ ἡ τοῦ Περικλέους διεκρίνοντο ἐν τινι ἀναγλύφῳ. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα τὰ ἔργα ταῦτα ἐδόξασαν τὴν ἐποχὴν, καὶ εἰς ταῦτα ἡ Ἑλλάς ὀφείλει τὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ δικτῆρησιν τῆς μνήμης τῆς ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας, καὶ τὴν ἐκ γένου ἀποκατάστασιν τῆς. Τοιοῦτοι πάντοτε οἱ Ἕλληνας, ὁ μὴδὲν διαπράττων, ὁ ἀφανεῶς ἐν τυπικῷ κύκλῳ κινούμενος ὑπὲρ

ἄλλοις τῶν μικροσυμφερόντων, καὶ ἑαυτὸν δι' αὐτῶν ὑπηρετῶν, ἀφθονα ἐφελκῶν τὰ θυμιάματα καὶ τοὺς ἐπαινούς, οἱμοὶ ὅμως τῷ προσπαθοῦντι νὰ ἐπιτελέσῃ τι, ἔστω καὶ μικρόν, ἀμέσως γίνεσθαι σκοπὸς παντοίων ἐπιθέσεων, καὶ συκοφαντίαι δὲν ἐλλείπουσι νὰ προκαλοῦνται πρὸς ἀποθάρρυνσίν του. Εὐτυχῶς ὅμως ταῦτα λησμονοῦνται καὶ τὰ ἔργα διαμένουσι πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς μνήμης του. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τῆς ἀναπτύξεως τῆς πόλεως, ὀφείλονται καὶ πάντι τὰ μεγάλα ἔργα τῆς διανοίας ἀτινα ἀπαρχμύλλα διατηροῦνται ἕσαυτ. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν αἱ Ἀθῆναι ὑψώθησαν εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τῆς ἰσχύος καὶ δόξης, ἀπέστειλαν κληροῦχος εἰς Εὐβοίαν, εἰς Νάξον, εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, εἰς Σινώπην, εἰς Ἀμισόν. εἰς Σύβαριν κλ. Ἡ ἐποχὴ αὕτη τῆς δόξης, ἥτις ἐκλήθη καὶ τοῦ Περικλέους, τοῦ μεγάλου ἀνδρός ὅστις ὑπῆρξε τὸ κέντρον περὶ ὃ περιστρέφετο πᾶσα εὐφυΐα πᾶσα μεγάλη διάνοια, πᾶσα καλλιτεχνία κτλ. ἀτυχῶς διήρκεσεν ὀλίγον. Οἱ Σπαρτιάται ἀνέκαθεν ὑποβίβοντες τὴν αὐξήσιν τῆς ἰσχύος τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἰδίως διεκδικοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἦν συνεπῶς πρὸς τὴν προδοσίαν τοῦ Παυσανίου ἐκτῆσαντο οἱ Ἀθηναῖοι, οὐδεμίαν παρώρουν ἀφορμὴν ὅπως περιπλκῶσι πρὸς τούτους εἰς πόλεμον παχασύροντες καὶ τοὺς λοιποὺς Πελοποννησίους καὶ ὅσους ἠδύναντο ἀποίκους ἢ φίλους τούτων, ὑποκινοῦντες τοὺς τοιοῦτους τῶν Ἀθηναίων κατ' αὐτῶν.

Ἐξ αὐτῶν λοιπὸν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, φαίνεται τὰς ἀπαρχὰς λαθεῖσα ἀιχράχη τις μεταξὺ Πελοπον. καὶ τῶν ἔξω τοῦ Ἰσθ. ἥτοι Ἰώνων ἰδίως ὡς ἐκαλοῦντο οἱ πρὸς Α. αὐτοῦ οἰκοῦντες, διότι ἀπὸ Θηρῶος ἔτι ἐτέθη στήλη ἐπὶ τῷ Ἰσθ. φέρουσα ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπιγραφὴν

Τὰδε Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία, ἀφ' ἐτέρου δέ,

Τὰδε οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία. Ὅθεν ἔκτοτε χρονολογεῖται καὶ ἡ μέχρις ἐσχάτων ἐτι ἐκφερομένη παρὰ τισι ἐπιθυμία περὶ τῆς ἐν Ἑλληνισμῷ ἐπικρατήσεως τῶν Πελοποννησίων ἢ Μωραϊτῶν.

Ἀδίκως ὅθεν πολλοὶ μέμφονται τοῦ Περικλείους ὡς ἐπιπολαίως ἐπιταχύναντος τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, καθ' ὅσον τὰ πράγματα αὐτὰ ἦγον πρὸς αὐτὸν καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας ἦτο προτιμότερα ἢ στιγμή τῆς ἀδιαφιλονηκῆτος ἰσχύος καὶ εὐπορίας τῆς πόλεως. Ὁ πόλεμος οὗτος διαρκέσας ἀπὸ τοῦ 431 μέχρι τοῦ 404, οὐδὲν ἕτερον κατέδειξεν ἢ τὴν περὶ ἐπικρατήσεως ἀλληλοσφαγίαν τῶν ἑλλ. πολιτειῶν, καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες οὐδεμίαν εἶχον πρόθεσιν πρὸς ἀποτελέσειν ἐνικαίου κράτους, οὐδ' ὑπὸ ἐθνικῆς φιλοτιμίας ἐτι ἐνεφορῶντο, διότι συχνάκις βλέπομεν ἐναλλάξ τοὺς τε Ἀθηναίους καὶ Σπαρτιάτας ἐνουμένους πρὸς τοὺς Πέρσας ὅπως καταβάλλωσιν ἀλλήλους, καὶ ἰδίως αὐτοὺς τοὺς τελευταίους ἐκστρατεύοντας εἰς Σικελίαν ὅπως καταστρέψωσι τοὺς ἐν αὐτῇ δημοφύλους τῶν Ἀθηναίων. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη τῶν Ἀθηναίων, ἣτις πολλαχῶς ὑπὸ τῆς ἰστορίας μέχρι σήμερον κατεκρίθη τυγχάνει καθ' ἡμᾶς ἐν τῶν μεγαλειτέρων ἔργων τῶν τιμῶντων τὴν Ἀθηναϊκὴν μεγαλοφυΐαν. Πρώτην φοράν ἐστράφη ἡ προσοχὴ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐνθα ἀπὸ τῶν ἡρώων ἐτι χρόνων ἦτο προσηλωμένη. Ἄν ἀντὶ ν' ἀσχολοῦνται οἱ Ἕλληνες ματαίως εἰς βρῦχρους χώρας, καὶ ἀλληλοδιαπληκτιζόμενοι διατελοῦντες ἐν αὐταῖς περὶ προσωρινῆς ὁλῶς καὶ ἀνωφελούς ἐπικρατήσεως, ἐστρέφοντο ἠνωμένοι εἰς κράτος πρὸς Δ. ἐνθα ἡ μεγάλη ἐξετείνετο Ἑλλάς, ὅπου ἦτο τὸ μέλλον

αὐτῶν τε καὶ τοῦ κόσμου; Μεταβάλλοντες πρῶτον τὴν Σικελίαν εἰς Ἑλλάδα, θὰ ἐκώλουν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Καρχηδόνος θαλασσοκρατοῦντες ἐν τῇ πέριξ θαλάσῃ, ἐπεκτεινόμενοι δὲ εἰς τὰς Β. ταύτης χώρας, ἤθελον μετὰδῶσαι ἐκείσε τὸν Ἑλληνισμόν, ὅποτε βεβαίως δὲν θ' ἀνεπιύσσετο ἡ Ρώμη, ἀλλ' ἤθελον ἐπικρατήσῃ οὗτος κοινὸν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς λατινικῆς φυλῆς. Μόνον λοιπὸν οἱ Ἀθηναῖοι προεῖδον πρὸς στιγμήν τὸν μέγαν τοῦτον προορισμόν, ἐπέπρωτο ὅμως νὰ τεθῇ φραγμὸς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιχειρήσεως ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν Πελοποννησίων.

Ὁ Πελοπ. πόλεμος ἔληξε διὰ τῆς ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ὑπὸ τὸν Λύσανδρον καταστροφῆς τῶν τειχῶν τῆς πόλ. Ἀθηνῶν, ἐξήντηλσεν ὅμως καὶ τὴν Σπάρτην καὶ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμήν οἱ Ῥωμαῖοι καταβαλόντες τοὺς Βητοὺς καὶ λοιποὺς λαοὺς τῆς Ἰταλίας, καὶ ἀσφαλισθέντες κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βορείων λαῶν, φροδοῦμεν ἐν Ῥώμῃ τὸν μέγαν ναὸν τῆς Ὁμονοίας (Juncordi) καὶ προητοίμαζον τὴν κοσμοκρατορίαν ἣτις διέφευγε τῶν χειρῶν τῶν Ἑλλήνων διὰ παντός.

Μετά τινας, πάλιν ἀλληλοσφαγίας περὶ ἡγεμονίας, καὶ ἐπικρατήσεων ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ὑπέκυψαν πᾶσαι αἱ ἑλλ. πολιτεῖαι εἰς τὸν Μακεδονικὸν ζυγόν. Κατὰ τὰς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ Ἀθηναῖοι, οὐδ' ἐκαυχῶντο ἐπὶ ταῖς νίκαις του, οὐδ' ἐμερίμων τὸ παράπαν περὶ αὐτοῦ, οὐδὲ φαίνεται ὅτι οὗτος ἦ οἱ λοιποὶ Ἕλληνες ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς μέγαν ἢ καὶ ὠφέλιμον τοῖς Ἑλλήσιν ἀνδρά. Στρατεῖαι εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας, ἀπροσύνθεσις τοῦ Περσικοῦ κράτους, ὅπερ οὐδόλως πλέον ἠνώχλει τὰ παράλια τῆς Ἀσίας, πυρπόλησις

δι' ἑταιρῶν τῶν μεγάλων ἔργων τῆς Ἀσιατικῆς τέχνης, πρὸς ἐκδίκεσιν δῆθεν τῆς πυρπολήσεως τῆς Ἀκροπόλεως, ἐπιδρομὴ ἄσκοπος εἰς Ὑρκανίαν καὶ στρατεία ἄσκοποτέρα ἐπὶ Μάρδους, διότι τῷ ἔκλεψαν ἓνα ἵππον, ἐρωτικαὶ συνεντεύξεις πρὸς Ἀμαζόνες, καὶ ἄγονοι ἐπιδρομαὶ εἰς Δρογγινὴν καὶ ἐπὶ Ἀριμασπούς καὶ εἰς Παροπαμισάδας καὶ πτωχοὺς τραγλοδύτας λαοὺς ζῶντας ὑπὸ χιόνας, καὶ τέλος πέρας τοῦ βίου ἐν Ἀσιατικῇ περιβολῇ καὶ κραιπάλῃ, ταῦτα πάντα δὲν ἦσαν ἔργα ὅπως κινήσωσι τὸν θαυμασμόν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἰδίως τῶν Ἀθηναίων οἵτινες εἶχον ἐννοήσει ὅτι ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν ἐνέκειτο πρὸς τὴν Δύσιν. Ὅπόσον θὰ εἶχε διαφόρως ἂν οὗτος συνενῶν τοὺς Ἕλληνας εἰς ἓνα, καὶ ὡς ἀρχηγέτης ἐθνισμοῦ, ἐβάδιζε πρὸς τὴν Δύσιν ἐξαπλώνων ἐκείσε τὸν Ἑλληνισμόν ὡς ἀντίρροπον τοῦ ἀναπισσομένου Λατινισμοῦ. Τὸ μέγα τοῦτο σφάλμα κατανόησαντες οἱ Ῥωμαῖοι ἐκήρυξαν πρῶτοι μέγαν τὸν ἄνδρα, ὑποδεικνύοντες ὅτι πρὸς τὴν Ἀσίαν ὑπῆρχεν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐνθα οὐδόλως ἦτο αὐτοῖς ἐπιφοβός.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν διανομὴν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀσίας ὑπὸ τῶν διαφόρων αὐτοῦ ἀκολούθων, οἵτινες δὲν ἦσαν ἡ σατράπαι φέροντες ἑλλ. ὀνόματα, οἱ Ἀθηναῖοι ἐκολάκουν ἐκχέστοτε τὸν μᾶλλον ἰσχύοντα τούτων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην αἱ ἀστικαὶ ἀρεταὶ δι' ὧν εἶχε προαχθεῖ ἡ πολιτεία ἀπώλλοντο, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ τρυφὴ ἦσαν αἱ μόναι ἀσχολίαι τῶν πολιτῶν. Οἰκοδομαὶ πολυτελεῖς ἀνεγείροντο, καὶ ἰδίως παρὰ τῶν διαχειρησαμένων δημόσια χρήματα, καὶ αὕτη ἡ τέχνη ἤρξατο ἐκπίπτουσα. Οὕτως ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ὑπέκυψεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς Ἀντίπατρον, Κάσσανδρον, Δημήτριον Πολιορκητὴν, Ἀν-

τίγονον τὸν Γονατᾶν κλ. ἡ δ' εὐτέλεια εἰς ἣν εἶχον φθάσει οἱ ποτὲ ὑπερήφανοι Ἀθηναῖοι δείκνυται ἐκ τῶν κολακειῶν τῶν πρὸς τοὺς ἡγεμονίσκους τούτους, οἵτινες ὠργίζον τρυφῶντες ἐν τῇ πόλει τῶν, καὶ ἰδίως πρὸς Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν, πρὸς ἐνέκισιν τοῦ ὁποίου παρεχώρησαν τὸν ὑπισθόμον τοῦ Παρθενῶνος,

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐξετελέσθησαν ἔργα τινὰ ἐν τῇ πόλει, ὡς τὸ γυμνάσιον τοῦ Πτολεμαίου, ἡ στοὰ τοῦ Ἀτάλου κλ. ἀλλ' ἡ τέχνη αὐτῶν ὑπολείπεται πολὺ τῆς ὑψηλῆς ἐνθουσιώδους καλλιτεχνίας ἥτις ἐνέσπειρε τὰ ἔργα τῆς μεγάλης ποιητικῆς τοικυτῆς. Πολιτικὸν ὁμῶς βίον αἱ Ἀθῆναι δὲν εἶχον πλέον, δι' ὃ ἀδιστάκτως καὶ ἐθελοτυγῶς τὸ πρῶτον ὑπέκυψαν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν. Μετὰ τινὰ χρόνον, κατὰ τὸν μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Μιθριδάτου πόλεμον, συμπαθῶς ἔχουσαι πρὸς τοῦτον καὶ δεχθεῖσαι φρουρὰν αὐτοῦ, ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τοῦ Σύλλα καὶ ἡ πόλις κατεστράφη. Ἐκτοτε ἡ πόλις δὲν ἀνέκυψε πλέον, εἰμὴ μόνον ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐξηκολούθει θεωρουμένη ὡς ἐστία τῶν φώτων, καὶ αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεσκέπτοντο αὐτὴν πρὸς σπουδὰς φιλοσοφίας. Μόνα ἄξια λόγου συμβάντα τῆς ἐποχῆς ταύτης εἰσὶν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Ἀρείου Πάγου κήρυξις τοῦ ἀγνώστου Θεοῦ, κατ' ὅπιν δὲ ἡ ὑπὸ αὐτοκρατόρων Ῥωμαίων προστασία καὶ διακώσμησις τῆς πόλεως. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀδριανός, 117—238 ἐπεξέτεινε τὴν πόλιν πρὸς Ἀν. θείας ὁρίον τῆς νέας ταύτης πρὸς τὴν παλαιάν, τὴν γνωστὴν ὁμώνυμον πύλιν, ἐξετέλεσεν ἄξια λόγου ὑδραυλικά ἔργα δι' ὧν ἔτι ἡ πόλις ὑδρεύεται, καὶ ἐπερξίωσε τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς οὗ εἶχεν ἀρχίσει τὴν οἰκοδόμησιν ὁ Πεισίστρατος (550), ὅθεν ἡ οἰκοδόμησις τοῦ μεγάλου τούτου ναοῦ

διήρκεσεν ἐπὶ τὰ περίπου αἰώνας. Μετὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν αἱ Ἀθῆναι ὀλίγον μνημονεύονται μέχρι τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ὅφ' οὗς γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἀπετέλουν μέρος τοῦ θέματος τῆς Ἑλλάδος, διωκόντο δὲ ὑπὸ πραιτόρων καὶ δικαστῶν καὶ προνοητῶν ἀρχόντων, οἵτινες μυριοτρόπως ἐπίεζον τὴν πόλιν. Οὐδὲ φαίνεται ὅτι ποτὲ οἱ Βυζαντινοὶ ἔδωκαν μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν πόλιν ἢ εἰς τὸν ἐν γένει κλασσικὸν Ἑλληνισμὸν, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαίους ἐκυτοὺς ἀποκαλοῦντες, ἦσαν κατὰ τὸν ὀργανισμόν καὶ τὸν λοιπὸν βίον μᾶλλον Ἀσιανοί.

Ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν, ὅποτε τὴν Ἑλλάδα διενέμοντο ἀμαχητοὶ οἱ διαφοροὶ ἐπερχόμενοι ἀρχοντίσκει τυχεδιώκται, τὰς Ἀθήνας κατακτήσας ὁ Γάλλος Βονιφάτιος ὁ Μομφεράτος παρεχώρησε τὴν Ἀττικὴν εἰς τὸν ἐκ τῶν ἀκολουθῶν τοῦ Ὁθωνά Δεληρός, ὀνομάσας αὐτὸν μέγαν **κῦριν** τῶν Ἀθηνῶν, ὃν τίτλον οἱ κληρονόμοι τοῦτου μετέβαλον εἰς Δουκικόν. Ἐπὶ τοῦτου ὁ Παρθενώνιστις ἀπὸ τοῦ δευ αἰῶνος εἶχε μεταβληθεῖ εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας, καὶ ἡς σώζονται ἔτι ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων τοίχων τὰ ἔχνη διχρόου ἀλλ' ἱκανῶς ζωηρᾶς ἀγιογραφίας, μεταποιήθη εἰς δυτικὸν ναόν, καθὼς καὶ ὁ τῆς μονῆς τοῦ Δαφνίου, ἐνθα καὶ ἐτάφησαν τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ταύτης. Ὁ τελευταῖος δούξ τῆς οἰκογενείας ταύτης Ἰαλτιέρος Βριένιος, ἔπασσε μαχόμενος τῷ 1311 παρὰ τὸν ἐν Βοιωτίᾳ Κηφιστὸν πτ. ἐναντίον ἐπιδραμόντων Καταλανίων, οἵτινες οὕτως ἐγένοντο κύριοι τῶν Ἀθηνῶν. Ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς ἐθιολογικῆς καὶ ἱστορικῆς ἐταιρείας, κατὰ τὸ Πολυτεχνεῖον, τηροῦνται χαλκὰ κράνη, θώρακες καὶ ὅπλα, εὐρεθέντα ἐκ τῆς μάχης ταύτης.

Καταλαβόντες οἱ Καταλανοὶ τὴν π. ἀνὰ τὴν ἡδονήθησαν νὰ διατηρηθῶσιν ἐν αὐ-

τῇ, δι' ὃ παρέδωκαν αὐτὴν τῷ Φρειδερίκῳ βασιλεῖ τῆς Σικελίας, ὅστις διώρισε δοῦκα Ἀθηνῶν τὸν ἀνήλικον υἱὸν τοῦ Μαμφρέδου ὑπὸ τὴν ἐπιτροπίαν τοῦ Ἑστανιόλ. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου, ἡ πόλις διωκθήθη ἐπὶ τινα χρόνον ὑπὸ ἐπιτρόπων, μέχρις οὗ κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ἀρχόντος Κορίνθου, Αἰγίου καὶ Μεγάρων Νερίου ἢ Πενερίου Ἀτζαγιόλη τῷ 1387, ἔμεινε δὲ τὸ δουκάτον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ταύτῃ μέχρι τοῦ 1456 ὅποτε ὀριστικῶς κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ὁθωμανῶν ὅφ' οὗς διετέλεσεν ἐκτὸς μικροτάτου χρονικοῦ δικαστήματος τῷ 1686 καὶ ὃ κατελήφθη πρὸς στιγμὴν ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ὑπὸ τὸν Μοροζίνην, μέχρι τοῦ 1832.

Ἄξιον σημειώσεως τυγχάνει ὅτι κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλ. ἐν ἔτει 1687 ὑπὸ τοῦ ἑνετοῦ Μοροζίνη, ὑπηρετεῖ ἐν τῷ στρατῷ αὐτοῦ ὁ ἐκ Σουηδίας κατὰχόμενος καὶ διακρινόμενος ἐν τῇ πυροβολικῇ τέχνῃ κόμης Καίνιγσμάρκ, ὅστις φεύγων ἐξ Ἀγγλίας κατηγορούμενος διὰ τὴν δολερομένην τοῦ προτιμηθέντος αὐτῷ εἰς τὴν χεῖρα τῆς πλουσιωτάτης χήρας τοῦ λόρδου Ὁγγλ. κ. Θάιν, μετὰ τὸν ἀπαιχχισμόν τὸν συνενόχων του, καὶ ζητῶν τύχην καὶ λήθην ἐν πολέμοις, εὐρέθη ἐνώπιον τῆς Ἀκροπόλεως. Βόμβη ἐκ τοῦ παρὰ τὴν νῦν Ῥωσικὴν ἐκκλησίαν πυροβολείου τούτου ἐκσπενδονισθεῖσα, ἔπασεν ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς πυριτιδαποθήκη, καὶ ἀνετίναξε τὸ κέντρον αὐτοῦ, προξενήσασα τὴν ἐτι φλινεμένην καταστροφὴν. Ὁ Καίνιγσμάρκ τοσοῦτον ἐπιδόρωσε μαχόμενος, ὥστε κρυσελόγησας ἀπεβίωσεν ἐν Ἑλλάδι. Ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν ἀρχοντίσκειν τούτων, οἱ Ἀθηναῖοι διετέλουν ἀπλῶς φυτοζῶντες, καὶ οὐδεμίαν συνάρισθσιν τοῦ ποτὲ Ἑλληνισμοῦ ἔχοντες. Οἱ ξένοι δούκες οὗτοι ἀνάγειρον τ' ἀνάκτορά των ἐν τῇ Ἀ-

κροπόλει μεταποιήσαντες εἰς τοιαῦτα τὰ προπύλαια αὐτά. Ὁφείλομεν ἐν δικαίῳ μέτρῳ νὰ μὴ παραλείψωμεν ν' ἀναφέρωμεν ὅτι ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν ὁ Ἕλλην πρῶτον ἀνέκτησε τὴν συναίσθησιν τῆς ποτὲ φυλετικῆς του ἀξίας καὶ ὑπεροχῆς. Οἱ Ὀθωμανοὶ κατακτηταί, ὑπερήφανοι καὶ μόνον εἰς τὰ περὶ τὰ ὅπλα ἀσχολούμενοι, ἀφῆκναι εἰς τοὺς ἐγχωρίους τὴν τε τῶν φόρων εἰσπραξίν καὶ τὴν στενοτέραν αὐτοδικοκῆσιν, οὕτω δ' ἐσχηματίσθησαν αἱ δημογεροντίαι, οἱ κοτσαμπασίδες, οἱ ἄρχοντες, καὶ ἐνὶ λόγῳ Ἑλληνική τις Ἱεραρχία ἣτις συσφίγγει τοὺς φυλετικούς δεσμούς καὶ ἄρει εἰς τὴν ιδέαν τῆς ἐθνότητος. Οἱ θεωροῦντες ἐκυτοὺς ἀδικημένους ἐν ταῖς προσδοκίαις των, ἢ τῇ ἱεραρχικῇ των φιλοτιμίᾳ, ἐλάβαν τὰ ὅπλα καὶ ἀνῆρχοντο τὰ ὄρη. Βλ. Ἑλλάς.

Οὕτως αἱ Ἀθῆναι διωκθήσαν ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν ὑπὸ ἰδίων ἀρχόντων καὶ πολὺ ἡπιώτερον ἢ ὑπὸ τοὺς πραιτορὺς καὶ προνοητάς των Βυζαντινῶν, διετέλουν δὲ ὑπὸ τὸν Βοεβόδαν ὃν διώριζεν ὁ Κισλάρ-ἄγῃς ἡ ἀρχηγὸς τῶν μαύρων εὐνούχων, καθ' ὅσον ἡ π. κατόρθωσε διὰ τινος Ἀθηναίως εἰσχωρίσθαι εἰς τὸ χρέμιον τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ Α' καὶ ἀπὸ Βασιλικῆς μετονομασθεῖσης Ἰοχαῆς, νὰ κηρυχθῇ ἡ π. **μαλικιανὲς** ἡ σουλτανικὴ ιδιοκτησία. Ἐκτὸς τοῦ Βοεβόδα, διωρίζετο καὶ Κιόδης ἡ δικαστής, ἀλλ' αἱ μεταξὺ Ἀθηναίων διαφοραὶ ἐδικάζοντο ὑπὸ τοῦ βουλευτηρίου τῶν πρεστώτων ἐκλεγομένων ἐκ τῶν ἀρχοντικῶν οἰκογενειῶν τῆς π.

Οὕτω διετέλουν ἐν Ἀθήναις εἰρηνικῶς ὑπὸ γενικὴν ἐποψίν ζῶντες, οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν Τούρκων. Κατὰ τὸ 1777 Ἀλβανοὶ λησταὶ ἐπιδραμῶντες ὑπὸ τινι Γιοχαλῶρην, ἠπάλουν τὰς Ἀθήνας, πλὴν ὁ Βοεβόδας Χατζῆ

Ἀλῆς, ἐπιδραμῶν μετὰ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων κατετρόπωσαν αὐτοὺς περὶ τὴν Κηφισσίαν, τότε δὲ ἀπεφασίσθη καὶ ἡ περιτείχισις τῆς π. Προθύμως ἐργασθέντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπεραίωσαν τὸ τεῖχος ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, ἠγέρθη δὲ τὸ τεῖχος σχεδὸν κατὰ τὴν θέσιν τοῦ Β. μέρους τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἐπὶ τῆς τοιαύτης τῶν ἀρχαίων τειχῶν. Ἐπὶ τοῦ τεῖχους ὑψούντο πύργοι, καὶ αἱ πύλαι ὠνομάσθησαν, Ἀρδανίτικη, ἔνθα νῦν ἡ συνοικία Μακρυγάννη, ἡ τῆς Βασιλοπούλας, ἡ τοῦ Ἀδριανοῦ ἣτις καὶ ἐχρησιμοποιήθη, ἡ τῆς Μπουμπουνίστρας ἔνθα ἡ Πλατεία Ἀνακτόρων παρὰ τὴν ἀρχαίαν Διόμειαν πύλιν, ἡ Μενιδιάτικη παρὰ τὴν πλατείαν Βαρυβακείου, ἡ τοῦ Εὐρίππου παρὰ τὴν νῦν ὁδὸν Αἰόλου ἡ Ἑθνικὴν Τράπεζαν, καὶ ἡ Εὐρτικὴ παρὰ τὸ Δίπυλον, ἡ τοῦ Μανδραβίλλη μεταξὺ Πνυκὸς καὶ Θησαίου, καὶ ἡ τοῦ Κάστρου ἢς σπανίως ἐγένετο χρῆσις.

Αἱ ὠμότητες τοῦ μνησθέντος Χατζῆ Ἀλῆ, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Χασεκῆ ἐξ οὗ καὶ ὁ νῦν βοτανικὸς κήπος ὅστις ἦτο ιδιοκτησία του, ἀφῆκναι ἐποχὴν ἀναμνήσεως τρόμου εἰς τε Τούρκους καὶ Ἑλληνας, δι' ὃ ἐπέτυχαν παρὰ τῆς Πύλης τὴν ἐξορίαν καὶ κατόπιν τὴν ἀποκεφάλισίν του. Πλὴν ἄλλων, οὗτος μετεχειρίζετο τοὺς Ἀθηναίους πρὸς μεταφορὰν μαρμάρων ἐκ τοῦ Παναθηναϊκοῦ σταδίου, ὅπερ ἀπεγύμνου πρὸς ἀνέγερσιν τῆς ἐν τῷ κτήματι του οἰκίας του. Ἐκτὸς ταύτης ὀλίγα εἰσὶν αἱ καταστροφαὶ αἱ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν προξενηθεῖσαι εἰς τὰ ἀρχ. μνημεῖα. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὃ δὲ Γάλλος Guilletier, περιγράφων τὴν ἐν Ἀθήναις διαμονὴν του τῷ 16 αἰῶνι, ἀναφέρει ὅτι ὁ Καπουκλῖνος πατήρ Σιμών, ἀγοράσας τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους (φανᾶρι Διογένους) παρ' Ἑλλήνων ἀγτι

15 σκαύδων, πλείστας ἀπήντησε δυσκολίας εἰς τὴν ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς μονῆς περίληψίν του, τέλος δὲ τῷ ἐπεβλήθη ὑπὸ τοῦ Καδῆ νὰ μὴ παραβλάψῃ ποτε τὸ μνημεῖον καὶ νὰ ἐπιτρέπη εἰς τοὺς βουλομένους τὴν ἐπίσκεψίν του. Οὕτω τὰ ὠραιότερα τῶν ἀγαλμάτων καὶ μνημείων, τὰ μὲν μετεφέρθησαν εἰς Ρώμην, τὰ δὲ μετεποιήθησαν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς κεφαλῆς, εἰς Ρωμαϊκὰ. Φανατικοὶ χριστιανοί, πεισθέντες ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἀναπτύσσεται ἐν ἀμαθείᾳ καὶ ῥυπαρίᾳ κατέστρεφον ἀπονητὶ τὰ ἔργα ταῦτα. Οἱ Φράγκοι δυνάσται μετεποίησαν τὰ προπύλαια εἰς ἰδίαν κατοικίαν, καὶ Εὐρωπαῖος πυροβολητὴς ὑπελόγησε μετ' ἀκριβείας τὴν κλίσιν τοῦ ὄλμου του, ὅπως ἡ τροχιά τοῦ βλήματος συναντήσῃ τὸν Παρθενῶνα. Τέλος δὲ Ἄγγλος ἀρχαιοφίλος ἂν μὴ ἐπιχειρηματίας, ἀπεγύμνωσε τὸν Παρθενῶνα, ὅπως τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπωλέσωσι πᾶσαν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιήσιν, ἐν τοῖς θαλάμοις τοῦ Βρετ. Μουσείου, ἐνῷ οὐδεμίαν μνημονεύεται σπουδαίου μνημεῖου καταστροφὴ ὑπὸ Τούρκων γενομένη, μάλιστα δὲ τὰ διαφορά τοιαῦτ' ἐχρησιμοποιοῦν διαφοροτρόπως. Οὕτω τὸ ὠρολόγιον Κυρρήστου, ἐχρησιμοποιήθη ὡς αἴθουσα χορευτῶν Δερβισιδῶν, μετωνομασθὲν Τεκὲς τοῦ Κιζιμπάμπα.

Μετὰ τὴν Ὀθωμανικὴν κατάληψιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀποχώρησιν τοῦ Μοροζίνι ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως ὁπότε οἱ Ἀθηναῖοι ἤρξαντο ἐπανερχόμενοι ἐκ διαφόρων μερῶν εἰς αὐτὴν καταφύγει καθ' ὃν χρόνον Ἐνετοὶ καὶ Ὀθωμανοὶ ἐμάχοντο πρὸς κατοχὴν τῆς χώρας τῶν, συνεστήθη ἐν Ἀθήναις τὸ πρῶτον μετὰ αἰώνων σιγῇ, Ἑλλήν. σχολὴ ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Γρηγορίου Σωτήρη τοῦ μετέπειτα Μολεμβασίας. Κατὰ δὲ τὸ 1765, συνεστήθη τοιαύτη καὶ διετηρήθη θαπανάις τοῦ Ἀθηναίου

Ἰωάννου Ντέκα, ἥτις ἐλειτούργησε μέχρι τοῦ ἔτους 1814. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἤρξατο τὸ πρῶτον ἀναζωπυρούμενον τὸ πρὸς τὴν ἑλλ. ἀρχαιότητα καὶ τὴν τέχνην αὐτῆς αἶσθημα, δι' ὃ πλείστοι ἐπίσημοι καὶ ἐν λογίοις διαπρέποντες ἐπεσκέπτοντο τὰς Ἀθήνας. Ἐκ τούτων μνημονεύομεν τὴν τὴν πόλιν ἀγαπήσαν καὶ ἀγαπηθεῖσαν ὑπ' αὐτῆς Καρολίαν τῆς Βρουνσβίρκης, σύζυγον διαζευχθεῖσαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γεωργίου Δ'. τὸν ἀναδιφιστὴν τῆς Ἑλλήν. ἀρχαιότητος Πουκεδῖλλ, τὸν ἀπογυμνῶσαντα τὸν Παρθενῶνα λόρδον Ἑλγίνον, καὶ ὑπὲρ πάντας τὸν μακρόν διατρίψαντα ἐν ταύτῃ ποιητὴν Βύρωνά, ὅστις ἐν αὐτῇ συνέγραψε μέρος τῶν ἀθαισίων ποιημάτων του καὶ τὴν «κόρην τῶν Ἀθηνῶν», καὶ ὅστις κατόπιν προσέφερε τὴν ζωὴν του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ σύλληψις τοῦ Παρθενῶνος ἐτελέσθη ἐν μέσῳ τῆς ἀγανακτήσεως τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, καὶ δὴ καὶ αὐτῶν τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἐπετεύχθη διὰ τῆς πίεσεως ἣν ἐξήσκησεν ὁ λόρδος Ἑλγίνος ἐπὶ τῆς Ἰψηλῆς Πύλης παρ' ἣ ἐτύγχανε πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαμάχης τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν συμφερόντων. Οὐδὲ τῇ ἐπινεύσει τοῦ Ἀγγλικῷ δημοσίου ἔλαβε χώραν αὕτη, οὐδ' ἦσαν εἰς θέσιν οἱ Ἀγγλοὶ εἰσέτι νὰ κατανοήσωσι τὰς καλλονὰς τοῦ Φειδίου. Ὅτε τὰ ἔργα ταῦτα ἀφίκοντο εἰς Ἀγγλίαν, ἐθεωρήθησαν ὡς ἔργα ἀπλῶν ἐργατῶν, ὡς τοιαῦτα ἀνάξια λόγου, ἡρνήθησαν δὲ πᾶσαν ἀποζημίωσιν εἰς τὸν εὐγενῆ λόρδον, δι' ὃ ἔμενον παρ' αὐτῷ ἐπὶ πλείονα ἔτη ὡς ἀχρηστὰ, ἐδέσσε δὲ ὅπως διερχόμενος ἐξ Ἀγγλίας ὁ Δανὸς Κανόδας, νὰ ἱδῇ τυχαίως ταῦτα, ἐν οἷς πάραυτα ἀνεγνώριτε τὸ πνεῦμα τοῦ Φειδίου, καὶ ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, οἵτινες ἐπὶ τῇ

βεβαιώσει τοῦ Κανόνα καὶ μόνον, ἀπε-
θαύμασαν τοὺς θησαυροὺς οὓς κατεΐ-
χον, καὶ συνεπῶς ἐψήφησεν ἡ βουλὴ πρὸς
ἀπόκτησιν τῶν τῷ ποσὸν τῶν 40 χιλ. λι-
ρῶν. Ἐκτοτε τηροῦνται ἐν ταῖς σκοτει-
ναῖς καὶ ὑγραῖς αἰθούσαις τοῦ Βρετ-
τανικοῦ Μουσείου, ἐνθα ἀπόλλυται τὸ
πλεῖστον τῆς καλλονῆς τῶν, καὶ πάσα
ἡ ποίησις τῆς ἐν χώρᾳ καὶ ὑπὸ τὸν
Ἀττικὸν ὀρίζοντα ἀρχικῆς τῶν θέσεως,
ἄχρις οὐ πεισθῶσι ποτε οἱ Ἀγγλοὶ,
οὐχὶ ὡς λέγεται συνήθως νὰ τὰ ἐπι-
στρέψωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ζη-
λευντες δοῶσιν εἰς τοὺς αἰῶνας, ἐπα-
ναθέσωσιν ἐπὶ τοῦ διεθνoῦς τῆς καλλι-
τεχνίας μνημείου τὰς διακοσμήσεις του,
συμπληροῦντες αὐτὸ ὑπὲρ τοῦ πεπολι-
τισμένου κόσμου. Πρὸς συμπλήρωσιν
προσθέτομεν ὅτι ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μου-
σεῖῳ εὐρηγται καὶ μέρη τῶν ἔργων
τούτων τοῦ Παρθενῶνος, μὴ προερχό-
μενα ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἑλγίνου,
ὡς ἡ κεφαλὴ νεανίου ἐκ τῆς μετώπης,
ἣν ἐκτέλεστο πρὸς τοῦ ἐκ Κερκίρου
Στεῖνχάουσερ, πρὸς δὲ καὶ γύψινον ἀπο-
τύπωμα γυναικείας κεφαλῆς, ἐκ πρω-
τοτύπου ὅπερ εὐρέθη ἐντετυγμένον
ἐν οἰκίᾳ τινι ἐν Ἑνετίᾳ, ἐρεῦνης δὲ
γενομένης ἐδείχθη ὅτι ἡ οἰκία αὕτη ἀνή-
κεν εἰς τὴν οἰκογένειαν Σάν-Γάλλο ἧς
ὁ πρόγονος Φιλίππος Σάν-Γάλλο ὑπῆρξεν
ὁ γραμματεὺς τοῦ Μοροζίνη κατὰ τὴν
πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἐπίσης
ὑπάρχει καὶ γύψινον ἐκμαγεῖον κε-
φαλῆς Ἰππου, οὗ τὸ πρωτότυπον κα-
τεῖχεν ὁ ἀρχιδούξ Κάρλος τῆς Αὐ-
στρίας, καὶ ὅπερ περιῆλθεν αὐτῷ πρὸς
τοῦ τελευταίου δουκὸς τῆς Μεδένης.

Τοιαύτη διετηρήθη ἡ κατὰστασις
τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τοῦ 1821. Ἐν τῷ
κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος
ἐκδοθέντι Ἀγγλικῷ Γεωγραφικῷ Λε-
ξικῷ, ἀναγινώσκομεν ἐν ἄρθρῳ. Ἀθῆ-
ναι, ὅτι αὐταὶ εἰσι πόλις τῆς Τουρ-
κίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λεβαδείας. Ὅτι οἱ

κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς μικρὸν ἐμπο-
ριον μαλλίων, μετὰξῆς, ἐλαίων, κηροῦ
καὶ μέλιτος. Αἱ οἰκίαι εἰσὶ μικραὶ καὶ
παλαιαί, ἔχουσιν ἐμπροσθέν τῶν εὐρείας
αὐλάς. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς
10.000 περίπου ὧν τὸ ἐν τέταρτον
εἰσὶ Τούρκοι. Ἐπίνειον τῆς π. ἐστὶν ὁ
ἀρχ. λιμὴν τοῦ Παιριῶς, ὅστις καλεῖται
ἡδὴ Πόρτο-Λεόνε κτλ.

Κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν, ἡ π. τῶν
Ἀθηνῶν ἢ μᾶλλον ἡ Ἀκρόπολις αὐτῶν,
περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων,
ὑπέστησαν ὅμως οὗτοι στενὴν πολιορ-
κίαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει καθ' ἣς δὲν
ἴσχυσαν οὔτε αἱ ἐν τῇ πεδιάδι γενό-
μεναι ἀπόπειραι πρὸς λύσιν αὐτῆς,
οὔτε ἡ γενναία ὑπὸ τὸν Γάλλον στρα-
τηγὸν Φεββιέρν ἐροδίασις τῶν πο-
λιορκημένων διὰ πυρίτιδος καὶ πυρι-
τολίθων, ἀλλ' ὑπέκυψαν εἰς τοὺς Τούρ-
κοὺς ὑπὸ τῆς π. ἔμεινε μέχρις οὗτο συμ-
περιελήφθη ἐν τῷ ἀρτίσυστάτῳ Ἑλ-
ληνικῷ βασιλείῳ, τῷ 1831, ἐν ἔτει δὲ
1834, αἱ Ἀθῆναι ὠρίσθησαν ὡς πρω-
τεύουσα τοῦ βασιλείου. Κατὰ τὴν ἐπο-
χὴν ἐκείνην πόλις οὕτως εἰπεῖν οὐδόλως
ὑπῆρχεν. Ἐν περιγραφῇ τοῦ Ἀγγλοῦ
Βόρδερφορτ τῆς πόλεως ἐν ἔτει 1833,
ἀναγινώσκομεν τὰ ἐξῆς: «Ἡ ἀγορὰ
ἀποτελεῖται ἐκ τῆς μόνης ἀξίας λόγου
ὁδοῦ, ἣτις καὶ αὕτη στερεῖται ὁδοστρω-
σίας, φέρει δ' ἐν μέσῳ αὐλάκα ἐν ἣ τὰ
ὕδατα ῥέουσιν ὁρμητικῶς. Αἱ οἰκίαι εἰσὶ
συνηνωμέναι καὶ ἐπισκευασμέναι διὰ
σανίδων καὶ κονίας. Ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ
δεῖκνυνται τὰ ἐφόδια δι' ὧν λειτουργεῖ
ἡ ἀγορὰ. Βαρεῖα χαλκιῶν, μικροὶ
καθρέπται ἐν ἐρυθραῖς χαρτίναις θήκαις
κρόμυα κρεμάμενα, καπνὸς ἐν ὀγκώ-
δεσι πυραμίτι, ἐλαῖαι, σῦκα ἐν βούρ-
λοις, καπνοσύριγγες μετ' ἐπιστομιῶν
ἐξ ἡλέκτρου καὶ ὑποδόχαι ἐκ μελανῆς
ἀργίλλου, πικνὰ, ἐπαργυρωμέναι πι-
στόλαι, μάχαιραι, ζωτῆρες καὶ χρυσο-
ποίκιλα κολῶδια, ἀποτελοῦσι τὰ ποι-

κίλλα ἀντικείμενα τὰ ἀναιμῆ παρυσίζόμενα τῷ θεατῇ. Β.θλίς οὐδόλως εὐρηνται οὐδ' ἐρημερίδες, οὐδὲ λυχνίαι οὐδὲ παρθυρόφυλλα, οὐδὲ ἀμυξίαι, ἀλλὰ καὶ οὐδὲ ταχυδρομεῖν. Αἱ ἀοικνεύμεναι ὀλίγαι ἐκ Νκυπλίου ἐπιστολαί, κηρύσσονται ὑπὸ τοῦ κήρυκος ἐν ταῖς ὁδοῖς, ὅσαι δὲ δὲ ζητοῦνται ὑπὸ τῶν πρὸς οὓς ἀπευθύνονται παραδίδονται εἰς τὰς φλόγας. Μετὰ τρία δὲ μόνον ἔτη, τῷ 1836 ἡγείροντο οἰκοδομίαι, οἱ κάτοικοι ἀνήρχοντο εἰς 15,000, ἐτίθετο ὁ θεμέλιος λίθος τῶν ἀνακτόρων, πνευστήριον ἐσύσταίνετο, καὶ ὅπερ ἔξιον προσσχῆς ἡ δικαιοδικὴ ἀνάπτυξις ἐπρόδεν ἐπίσης θρυμκσίως, διότι τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐξεῖδιδοντο ἐρημερίδες ἐν Ἀθήναις, ἡ «Ἀθηνᾶ», ἡ «Βασιλική», ἡ «Γοις», ἡ τῶν «Ἀγγελίων», ὁ «Ἐμπορικὸς Ἀγγελος», ὁ «Ταχυδρόμος», ὁ «Κλέπτης», ἡ «Ἐλπίς» Ἑλλ. καὶ Γερμ. ὁ «Σωτήρ» Ἑλλ. καὶ Γαλλ. περιοδικὰ δὲ ὁ «Θεατής», ἡ «Πρόσδος», ὁ «Ἀσκληπιδὴς» καὶ ἡ «Ἀθρολογία τῶν κοινοφ. γνώσεων».

Ἡ νέα λοιπὸν πόλις τῶν Ἀθηνῶν καίτοι ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας τοιαύτης, ἐφ' ὅσον αὕτη ἐξετείνετο πρὸς Β. τῆς Ἀκροπόλεως, ἐκτεινομένη πολὺ ἐτι βορείωτερον. Ἐκτίσθη δὲ μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Λυκαβητοῦ, ἐν τῇ κοιλάδι ἧς ἡ μισγάγγεια συμπίπτουσά που περὶ τὴν ὁδὸν Ἑρμεῦ, ἔρρει πρὸς τὸ Δίπυλον σχηματίζουσα κατὰ πᾶσιν πιθανότητά τὸν παρ' ἀρχαίαις Ἡριδανὸν πτ. Ἀτυχῶς καίτοι ὁ πρὸς ἀνέγερσιν τῆς πόλ. προκείμενος χώρος ἔκειτο οὕτως εἰπεῖν ἄγρυφος χάρτης, ἡ πόλις ἤρξατο ἐγειρομένη ἄνευ ἐπισταμένης μελέτης ἐπὶ σχεδίου τινὸς ἐν συνόλῳ. Ἐν πρώτοις ἀντὶ τῆς ἐπεκταθῆς ἐπὶ τῶν ὠρῶν καὶ χυμυκλῶν πρὸς Μ. τῆς Ἀκροπόλεως, λοφίσκων πρὸς τὴν τοῦ Φαλήρου θάλασσαν, καὶ ἀφ' ἧς ὁ πρὸς Β.

χώρος πρὸς τελείαν ἀνασκαφὴν τῆς ἀρχαίας π. περιορίσθη αὕτη ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τούτων ἔνθα καὶ ἡ τοῦ μεσαίωνα Ἀθῆνα ἢ Σχτίνα ὡς ἐκκαίτο. Τὸ πρῶτον ἡ διαγραφὴ σχεδίου τῆς πόλεως ἀνετέθη εἰς τὸν Βρυακὸν μηχανικὸν Βάιλερ ἐν ἔτει 1834, ὅστις ἐχάραξε τὴν ὁδὸν Ἑρμου εὐθείως παρατεινομένην πρὸς τὰ νῦν ἀνάκτορα, καὶ ἐτέρως τινὰς ὁδοὺς καθεύτως πρὸς ταύτην, ῥυμοτομῶν τὰς πάλαιας στενωποὺς. Εἰς ταῦτα περιορίζεται τὸ σχέδιον τούτου, πλὴν τοῦτο ὑπάρχει ἔξιον προσσχῆς ὡς δεικνύει πᾶσιν τὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἰκοδομὰς, τοὺς νηοὺς μετὰ τῶν περιοχῶν τῶν, καὶ τοὺς διασχίζοντες τὸ ἑδάφος χειμάρρους. Ἀκολουθῶς τῷ 1836 συνεταχθῆ ὑπὸ τῶν Κλεάνθους καὶ Σάουμπερ σχέδιον ἐπὶ εὐρυτέρων βάσεων, καὶ ὅπερ εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν ἐρημοζέτο. Κατὰ τοῦτο ἡ ὁδὸς Σταδίου ἔφερε διὰ τῆς θέσεως τῶν νῦν ἀνακτόρων εὐθείως πρὸς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία αὐτῆς. Ἡ πλατεῖα Μουσῶν, ἡ νῦν Συντάγματος, ἐχαράχθη εὐρύχωρος κυκλική, ἐκ ταύτης δὲ εὐρείᾳ λεωφόρος ἔφερε πρὸς τὰς Στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, αἵτινες ἐγένοντο καταφανεῖς ἐκ ταύτης. Ἡ ὁδὸς Ἀθηνᾶς εὐρυτάτη ἔφερε πρὸς τ' ἀνάκτορα, ἔτινα ἐν μέσῳ εὐρείας πλατείας ἐτοποθετοῦτο περὶ τὴν νῦν θέσιν τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Λυκαβητοῦ. Πλὴν τὸ σχέδιον τοῦτο οὐδόλως ἐτηρήθη, καὶ ἐπὶ πλείονα ἔτη αἱ οἰκοδομαὶ ἀνεγείροντο ἐπὶ τῇ βῆσει ἀπλῶν ῥυμοτομῶν πρὸς ποιὰν τινα εὐθυγράμμισιν τῶν πάλαιων τῆς π. ὁδῶν. Προϊούσης τῆς ἀναπτύξεως τῆς πόλεως ἤρξατο ὠκοδομούμενον τὸ μῆμα τὸ καλούμενον Νεάπολις, ὡς ὅλως ἀποχωρισμένον προάστειον, ἄνευ τινὸς συνδέσμου πρὸς τὴν ἐπίλοιπον πόλιν, ἀκολουθῶς δὲ ἐκάτῳττε κατὰ τὰς ἀνάγκας

καὶ ἡ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῶν κατοίκων, συνετάσσοντο ἴδια μερικὰ σχέδια ἅτινα ἐνεκρίνοντο ὡς παραρτήματα τῆς πόλεως, συχνάκις δὲ καὶ ἰδιῶται ἔχοντες ἐκτάσεις γαιῶν, συνέτασσον ἰδιωτικὰ σχέδια, ἐπώλουν γῆπεδὰ εἰς οἰκοδομοῦντας κατὰ ταῦτα καὶ ἐκτός τῆς πόλεως, κατόπιν δὲ κατάρθουν νὰ ἐγκρίνονται ταῦτα ὡς ἐπίσημα παραρτήματα τοῦ γενικοῦ σχεδίου. Διὰ τῆς συνενώσεως πάντων τούτων, ἀπετελέσθη τὸ σχέδιον τῆς νέας πόλεως, ἄνευ τινὸς ἐνόττητος οὐδ' εὐρυχωρίας πρὸς ἀνάπτειν μεγαλουπόλεως. Πρὸς δὲ ἡ ὑπὸ ἰδιωτῶν κατὰληψις τῶν περὶ τοὺς ναοὺς ἑκπαλὶ εὐρέων χώρων, κατέστησεν ἥδη δυσχερῆ τὴν ἀποκατάστασιν εὐρείων πλατειῶν, τὸ λυπηρότερον δὲ, οὐδέποτε ἐξετελέσθη πρὸ τῆς οἰκοδομήσεως τμημάτων τινος, ἡ ἀρμοδία χωροστάθμησις τῶν ὁδῶν ἐν ἀρμοδίᾳ πρὸς τὰς ἐπιλοιπούς τῆς πόλεως, ὥστε νὰ ὀρίζεται τοῖς οἰκοδομοῦσιν ἡ στάθμη τοῦ κατωφλίου, τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ δυσχερῆ σήμερον τὴν καλὴν τῶν ὁδῶν ἀποκατατάστασιν. Οὐδὲ μελέτη ποτε περὶ γενικῆς ἐν συνόλῳ διευθετήσεως ὑπονόμων ἐγένετο, ἥτις κατέστη σήμερον ἐν τῶν δυσχερετέρων προβλημάτων ὑπὲρ τῆς καλῆς τῆς πόλεως ὑπάρξεως.

Οὕτως ἀπετελέσθη σχέδιον εὐρύτατον, ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ὁποῖου μέρος μόνον τυγχάνει ἀρμοδίως κατωκημένον. Κατὰ τοῦτο τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁρίων περιλαμβάνεται ἡ πόλις, ὀρίζονται ἐκ γραμμῆς ἀρχομένης κάτωθεν τοῦ Στρ. Νοσοκομείου καὶ διευθυνομένης πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου πρὸς τὸν Ἰλιστόν, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὸ Νεκροταφεῖον ἐξ οὗ διευθύνεται ὀπίσθεν τῶν λόφων τοῦ Σταδίου, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὰ παρὰ πῆγματ' ἔνθα κάμπτεται πρὸς τοὺς Μ. πρόποδας τοῦ Λυκαβητοῦ μέχρι τῆς Σχιστῆς Πέτρας

καὶ ἐκεῖθεν ἄνωθεν τῶν Πευκακίων πρὸς τὸ Πολύγωνον ἔνθα ἐγείρεται ἡ Στρ. Σχολή. Ἐκεῖθεν διατέμνει τὴν ὁδὸν Πιπτησίων διευθυνομένη πρὸς τὸν Στὰθ. τοῦ Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου, ἐξ οὗ κάμπτεται πρὸς τὴν ὁδὸν Κολοκύνθοῦς διευθυνομένη Δ. τῶν καταστημάτων τοῦ ἀεριοφωτος, περιέρχεται τὴν ὑπὸ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον συνοικίαν καὶ διευθύνεται πρὸς τὸ Θησεῖον. Ἡ περιγραφεῖσα αὕτη περίμετρος τοῦ ἐγκειμένου σχεδίου τῆς π. ἔχει ἔκτασιν 21 χιλιομέτρων, ἦτοι πορεῖας πλείον τῶν 4 ὥρων. Ἡ ἐν τῇ περιμέτρῳ ταύτῃ περιλαμβανομένη ἔκτασις ἀνέρχεται εἰς 13 ἑκατομ. τετρ. μετρ. ἦτοι 13,000 Β. στρεμ. ἐξ ὧν ὁ ἀνακτορικός κήπος καὶ αἱ περίρ' πλατεῖαι Ὀλύμπειου, κλ. κατέχουσιν ἐν περίπου ἑκατομ. τετρ. μετρ. ἡ 1000 στρεμ. ἐνῶ ἡ πόλις τῷ 1852 κατεῖχεν ἔκτασιν 1,300,000 τετρ. μετρ. περιέχουσα κατ. 26,331. Ὅθεν ἐν δικαστήματι τεσσαράκοντα ἐτῶν, οἱ κάτοικοι ἐτετραπλασιάσθησαν, ἐνῶ τὸ σχέδιον τῆς π. ὅπερ καὶ τότε ἦτο ἀρχικῶς κατωκημένον ἐτετραπλασιάσθη.

Ἡ ἔκτασις αὕτη τῆς κατὰ τὸ ἐγκειμένου σχεδίου πόλεως, κατοικεῖται ὑπὸ 107,251 κατ. ὅθεν ἀναλογουῖται 8,23 κατ. ἐπὶ ἐκάστου στρεμ. ἦτοι ἐπὶ 1000 τετρ. μετρ. ἐκτάσεως. Τοσαύτη εἰσέτι ἡ ἀρχιότης τοῦ πληθυσμοῦ ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως τοῦ σχεδίου, ἐνῶ ἐν Πάτραις ἔνθα τὸ σχέδιον προεξτείνεται ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τοῦ πληθυσμοῦ, οἱ κάτοικοι συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀραιουμένης ἄνω πόλεως, ἀναλογουσι πρὸς 22 περίπου ἀνὰ 1000 τετρ. μετρ. ἦτοι εἰς ἕκαστον στρεμ. Βλ. Πάτρας.

Ἡ διαίρεσις τῆς π. εἰς 6 τμήματα οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν διοικητικὴν ἢ ἐκλογικὴν, ἐκτὸς ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τῆς εὐκολωτέρας ἐνεργείας τῶν

ἐκλογῶν ἐν τοῖς ναοῖς, καὶ τῆς ἐν γένει διεξγωγῆς τῆς ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας. Τοῦτων τὰ τέσσαρα τῆς πλῆκτις πόλεως διαιροῦνται διὰ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου, ἥτοι τὸ πρῶτον ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου, τὸ Β' ἐστὶν ἐνάντι τούτου ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ μέχρι τῆς τοῦ Πανεπιστημίου, τὸ Γ' ἐστὶ τὸ ἀντίστοιχον τούτου ἐκείθεν τῆς ὁδοῦ Αἰόλου περιοριζόμενον ἐκ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ, καὶ τὸ Δ' τὸ μεταξὺ τῶν δύο ὁδῶν Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου πρὸς τὸ Θησεῖον. Τὸ Ε' ἐκτείνεται πέραν τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ἀπὸ τῶν περαπηγμάτων τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ Κολωνακίου μέχρι τῆς ὁδοῦ Πκτησίων, καὶ τὸ ΣΤ', ἐκ τοῦ κάτωθεν τεύχους καὶ δεξιόθεν τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς ἐκτεινόμενον χώρου.

Ἐνεκ τῆς δυσαναλόγου ἐκτάσεως τῆς πόλεως πρὸς τὸν πληθυσμόν, τὰ τοῦ δήμου μέτρα δὲν ἐπικρατοῦσι πρὸς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, δι' ὃ ἡ πόλις ὑπολείπεται ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀπαιτουμένων ἔργων πρὸς βελτίωσιν τῆς δημοσίας ὑγίαινης.

Τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ ἐκτισται ἡ πόλις τυγχάνει λίαν ἀνώμαλον. Ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς Ἀθηνῶν—Πειραιῶς κεῖται εἰς ὕψος 54,90 μ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ διασταύρωσις τῶν ὁδῶν Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου εἰς 67,70 μ. ἡ πλατεία Ὀμονοίας ὁμοίως εἰς 71,70, ἡ πλατεία Συντάγμ. εἰς 84,30, ἡ τῶν Ἀνακτόρων ἐπὶ τῆς λεωρ. εἰς 91,30, τ' ἀνάκτορα εἰς 100, ἡ δεξιάμ. τοῦ ὕδατος τῆς π. εἰς 136,00 καὶ ἡ Ἀρόπ. εἰς 156,00, ὁ Λυκαβητὸς εἰς 267,30, καὶ τὸ Ἀστεοσκοπ. εἰς 102,81 μ. Ὅθεν αἱ πλεῖσται τῶν ὁδῶν τυγχάνουσιν ἰσχυρῶς ἐπικλινεῖς, δι' ὃ διευκολύνεται ἡ τῶν ὑδάτων καταφθορὰ καὶ τὸ ἐπικλινές τῶν ὑπονόμων, ὅπερ ἐστὶ πλεονεκτηματικόν.

Τὸ κλίμα τῆς π. ἐστὶ γενικῶς ἡπιον καὶ συγκρασμένον, ἰδίως δὲ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, διότι τὸ θέρος ἀποβάλλει συχνάκις ἀφόρητον. Ἡ μέση θερμοκρασία ἐστὶ 80° 2, ἀλλὰ τὸ θέρος ἀνέρχεται συχνάκις εἰς 30° 0 τὸν δὲ χειμῶνα κατέρχεται εἰς 20° ἢ 40, ἰδίως δὲ ὅταν πνέῃ ὁ ἐκ τῶν χιονοσκεπῶν ὄρεων κατερχόμενος βορρᾶς, ὅστις ἐλευθέρως διασχίζει τὰς πρὸς τοῦτον ἀγούσας ὁδοὺς, τὸ ψυχρὸς καθίσταται ἐπαισθητότερον ἢ εἰς ψυχρότερα κλίματα. Ὅταν δὲ ἐν ὥρᾳ θεροῦς πνέουσιν ἰσχυροὶ ἄνεμοι ἐγείροντες νέφη πεπυρακτωμένου κονιορτοῦ, ἡ διακίνησις καθίσταται ἀνυπόφορος. Πρὸς δὲ αἱ συχνὰ καὶ πολλάκις αἰφνίδιοι καὶ ἁπτόμοι μεταβολὴ θερμοκρασίας εἰς μέγαν βαθμόν, καθίστανται ἐπικίνδυνοι τοῖς μὴ ἐθισμένοις εἰς αὐτάς. Ὅθεν καίτοι ὑπὸ γενικὴν ἐποψὴν τὸ κλίμα εἶνε εὐκράες, τὰ μνησθέντα τοπικὰ αἰτία ἐπιδρῶσι πολὺ πρὸς βλάβην του. Ἡ ἀσάστια ὁμῶς αὕτη τοῦ κλίματος συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ εὐφύιαν τῶν κατοίκων. Κατὰ τὸν Ἱπποκράτην, ἐν χώραις ἐνθα σφοδρότατοι χειμῶνες διαδέχονται εἰς ἄκρον καυστικὰ θέρη, οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται ῥέποντες πρὸς τὰς τέχνας καὶ ἐπιτηδίας, διότι οἱ τῶν σταθερῶς θερμῶν τόπων ἄνθρωποι γίνονται νοῦθοι καὶ ἀναισθητοί, οἱ δὲ τῶν διαρκῶς ψυχρῶν, ἀπόλλυσι καὶ τὴν τῶν ὀργάνων λεπτότητα καὶ τὴν τοῦ νοῦς δραστηριότητα.

Ἡ καταστροφὴ τῶν περὶ τὴν πόλιν δασῶν, ἅτινα ἐκάλυπτον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τοὺς πέριξ βουνούς, καὶ ἡ ἔλλειψις λιμνῶν καὶ ποταμῶν ὅπως παράγονται ὑδάτμοι, καθιστῶσι σπινάκας τὰς λεπτὰς καὶ συνεχεῖς βροχάς. Οἱ ἐκ τῆς ἐξατμήσεως τῆς θαλάσσης παραγόμενοι ὑδάτμοι, ἀραιούμενοι ὑπὸ τῆς θερμότητος καὶ τῶν ἀντανάκλωμένων ἡλιακῶν ἀκτίνων, διασκορπίζονται

πρὶν συμπτυχωθῶσι καὶ ἀποτελέσωσι νέφη. Κατὰ τὰς παρρηγήσεις τοῦ ποτὲ διευθυντοῦ τοῦ ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν ἀστρονόμου Σμῖθ, μόνον πέντε ἢ ἑξ ἡμέρας δύναται τις ν' ἀπαριθμήσῃ καθ' ἃς ὁ οὐρανὸς εἶναι ἐντελῶς τεθλωμένος, ὥστε ὁ ἥλιος νὰ μὴ φωτίσῃ τὴν πόλιν. Ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὰς βλέπει τις τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου μακρὰν ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἢ ἀλλοχού, ὡς εἰ τοπικῶς εὐρίσκειτο ὑπὸ σκιὰν νεφῶν καλυπτόντων τὸν Ὑμηττόν. Τίς-σάρεις ἢ πέντε μόνον ὁρῶνται νύκτες ἀνέφελοι. Ἡ εὐδία τῶν νυκτῶν τῶν Ἀθηνῶν εἶναι σχετικῶς μείζων τῆς τῶν ἡμερῶν. Αἱ βροχαὶ εἰσὶν ὀλίγαι, σπανίως διαρκοῦσιν ἐπὶ πολὺ, ἐπέρχονται δὲ συνήθως μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς ὥστε τὸ καταπίπτον ὕδωρ βοηθούμενον καὶ ὑπὸ τῆς κλίσεως τῶν ὁδῶν, καταφέρεται βιαίως σχηματίζον χειμάρρους.

Αἱ σπάνιαι ἄλλως συνεχεῖς καὶ λεπταὶ βροχαί, διαρκοῦσαι πολὺ, ἐπιφέρουσιν ὑγρασίαν, ἣτις ἐστὶν ἐπιβλαβὴς ἐν Ἀθήναις. Τὸ τοιοῦτον ὑπῆρχε γνωστὸν ἐν τῇ πόλει καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, καὶ εἰς τοιαύτην ἐκτάκτον ὑγρασίαν ἀποδίδει ὁ Διοδ. Σικελ. τὸ αἷτιον τοῦ λιμεῦ ὅστις ἀπέδρασκε τοὺς κατοίκους κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Πελοπ. πολέμου, καὶ ἀφῆρπασε καὶ αὐτὸν τὸν Περικλέα. Τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Διοδ. (XIII, 58) τυγχάνει ἄξιον πλείστης προσοχῆς, καθ' ὅσον ἐξ αὐτοῦ φαίνεται ὅτι πρὸ δύο χιλιᾶδων ἐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδιδον τὸ αἷτιον τῶν μολυσματικῶν νόσων εἰς τὴν ἀνάπτυσιν ἐλωδῶν μιαισμάτων. Αἱ καταπτώσεις χιόνος εἰσὶ σπανιώτεραι.

Τὸ ποσὸν τοῦ ἐτησίου πίπτοντος ὕδατος εἶναι μὲν ἐλάσσων τοῦ ἐν πολλαῖς ἄλλαις πόλεσι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μικρόν. Κατὰ μέσον ὅρον ἀνέρχεται εἰς 0,41, ἐνῶ ἐν Περικλείῳ ἐστὶ 0,50, ἐν Βιέννῃ 0,44, ἐν Λονδίνῳ 0,58, ἐν Βε-

ρολίῳ 0,52 καὶ ἐν Ῥώμῃ 0,78. Ἡ ἐξάτμησις ὅμως ἐν Ἀθήναις εἶναι μεγίστη.

Ἡ στέρησις ὅμως ὕδατος ἀνελόγου πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως, ἐστὶν ἡ μεγαλύτερα αὐτῆς πληγὴ, καὶ εὐτυχῶς ἐπαίσθητὴ γιγνομένη καθεκαστην, καθίσταται τὸ κυριώτερον ζήτημα αὐτῆς. Ἐλπίζεται ἡ προσεχὴς λήψις μέτρων πρὸς λύσιν τοῦ μεγάλου τούτου ζητήματος ἄνευ τοῦ ὁποίου οὐ μόνον ἡ αὐξήσις ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ὑπάρξει τῆς π. ἀπειλεῖται. Ἐπὶ τοῦ ἐνδοιφερόντος τούτου ζητήματος δὲν θεωροῦμεν ἄκατον νὰ εἰπώμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τῶν ἀρχαίων ὑδραγωγείων ἀφ' ὧν ἔτι καὶ σήμερον ὕδρευεται καίτοι ἀνεπαρκῶς ἡ πόλις.

Οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι ὕδρευοντο ἐκ φρεάτων ἰδίως, καὶ νόμος κατέστη ὁρίζων τὰ τῆς ἐκ τούτων ὕδρευσεως. Συνήθως τὰ φρέατα συνεκινῶνουν διὰ λαξευτῶν ὑπογείων συράγγων ὁμῶς πρὸς ὑδραγωγεῖν δι' ὧν διοχετεύονταν τὰ τῶν πηγῶν ὕδατα. Ἀκολούθως κατεσκευάσαν λαξευτὰ ἰδίως ὑδραγωγεῖα πρὸς διοχέτευσιν τῶν περὶ τὴν πόλιν πηγῶν. Εἰς τοιαῦτα ἀπλὰ ἔργα περιωρίζοντο τὰ τῶν ἀρχαίων τοιαῦτα. Ἡ πόλις καὶ τότε δὲν εἶχεν ἀφθονίαν ὕδατων, ἄλλως καὶ ἡ χρῆσις ὑπῆρχε περιωρισμένη. Οἱ Ῥωμαῖοι οὔτινες ἐπέδωκαν ἰδίως περὶ τὴν ὑδρομάστευσιν, καὶ μεγάλην χρῆσιν λουτρῶν ἐποιούντων, ἐπεξέτειναν τὰς ὑδρομαστευτικὰς ἐργασίας ἐφ' ἅπαντος τοῦ λεκανοπεδίου τῶν Ἀθηνῶν πρὸς συλλογὴν καὶ μεταφορὰν τῶν ἐν αὐτῇ ὑπογείων ὕδατων. Οὗτοι κατεσκευάσαν κεντρικὴν ἀρτηρίαν ὑδραγωγείου ἐν μέσῳ τοῦ λεκανοπεδίου ἀπ' Ἀθηνῶν δι' Ἀμπελοκήπων καὶ Χαλκνδρίου μέχρι Πάρνηθς, ἐκ πάντων δὲ τῶν περὶ τὴν ὄρεαν, μικρότερα τοιαῦτα πρὸς διοχέτευσιν εἰς ταύτην τῶν διαφόρων μικρῶν πηγῶν. Τὸ σύμπλεγμα τοῦτο ἀποτελεῖ σύστημα ὑδρα-

γωγείων ἄτινα καθιστῶσι τὸ ἔδαρος καθ' ἀπάσας τὰς διευθύνσεις διάτρητον ὡς ξύλον σκωληκώδωτον. Ἡ κεντρικὴ ἀρτηρία τοῦ συστήματος τοῦ κατὰλήγει εἰς μίαν δεξιμένην ὁμώνυμον τοῦ ἀναγείραντος αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐγκαρσίων ὑδραγωγείων κατεστράφησαν σήμερον ἢ ἀπεσπάσθησαν καὶ ἀγνοοῦνται πνυτελῶς, ἡ δὲ τυγχίει ῥεῖσις τοιαύτης τινὸς ἀρτηρίας ἀποτελεῖ τὰς ἐκαστοθεωρουμένους ἀνακαλύψεις νέων πηγῶν. Τοιοῦτον τὸ σύστημα δι' οὗ ὑρεῖται σήμερον τοσοῦτον ἄτελῶς ἡ πόλις. Διὰ τῆς ὅσον ἔνεστι ἐπιμελοῦς χρήσεως τοῦ ὑδραγωγικοῦ τούτου συστήματος, ἡ πόλις ἔχει σήμερον 5—8 χιλ. κυβ. μέτρων καθ' ἐκάστην κατὰ μέσον ὄρον, ἐνῶ ἀνελόγως πρὸς τὴν πληθυσμὸν καὶ τὴν ἑκτασιν ἔχει ἀνάγκην 50 χιλ. Σημειώτεον ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὰ ὕδατα τοῦ λεκανοπέδιου ἦσαν ἀφθονώτερα κατὰ πλῆθος, διότι πάντα τὰ περὶ ὅρη καὶ ὑψώματα ἦσαν κατὰφυκτα, ὅθεν κατεστῆλετο ἡ βιαία τῶν ὑδάτων πρὸς τὴν ὁχλήσασθαι καταφορὰ.

Καθ' ἅπασαν τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν αἰώνων ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον ἡ π. τῶν Ἀθηναίων κίττει ἀσήμενος, ἔκειτο πάντοτε ἐπὶ τῶν πρὸς Β. τῆς Ἀκροπόλεως μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, οὐδὲν δὲ τούτων κίττει πρὸς βορρᾶν γραμμῆς ἀπὸ τῆς Διομείας Πύλης πρὸς τὴν Πειραικὴν τοιχύτην, ἥτοι τῆς σήμερον περίπου θέσεως τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ. Οὐδὲ κατωκίθη ποτὲ τὸ μέρος τοῦτο, ὅπερ τυγχάνει ἐκτεθειμένον εἰς τοὺς περασμένους τὸν κοινότοτον ἀνέμου, περητηρήθη δὲ ὅτι ἐν ὥρᾳ θέρους ὑπάρχει πάντοτε διχορραχίς θερμοκρασίας 2^ο ἕως 3^ο μεταξὺ τῆς θέσεως καὶ καὶ τῆς περὶ τὴν Πλάκκ τοιχύτης. Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ὅπερ συμπίπτει

πρὸς τὸ Α' καὶ Δ' τμῆμα, κεῖνται πάντα τὰ μνημεῖα ἄτινα οἱ λάτραι τῆς ἀρχαίας τέχνης σπεύδουσι νὰ ἐπισκεφθῶσι, καθὼς καὶ τὰ τοῦ μεσείωνος ἢ τῆς χριστιανικῆς π. τοιαῦτα, ἐκτὸς τινων ἐξαιρέσεων, περὶ ὧν θέλωμεν διαλάβει ἐν ὀλίγοις ὡς ἀδικασπᾶστος, συνδεόμενα πρὸς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς.

Ἐν Ἀθῆναις μ' ὅλην τὴν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου κήρυξιν τοῦ ἀγνώστου Θεοῦ καὶ τὴν εἰς τοῦτον προσχώρησιν Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου, ὁ χριστιανισμὸς ἐβράδυνε ν' ἀναπτυχθῇ, κατὰ τὸν 4^{ον} δὲ αἰῶνα ἐν αὐταῖς διέτριβεν ὁ λάτρης τῆς ἀρχαιότητος Γουλκανός, καὶ κίτοι ἐν αὐταῖς διέτριψαν ὁ Γρηγόριος, ὁ Βασίλειος κλ. πατέρες, ὁ διὰδοχος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Κωνσταντῖος, εὑρεν ἐν αὐταῖς ἐπικρατοῦσαν τὴν λατρείαν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἀρχαιότητος θεοτήτων.

Εἰς ἐπίρωσιν τῆς γνώμης ταύτης παρατηροῦμεν ὅτι ἡ μόνη ἀπὸ Ῥωμαίων ἐν Ἀθήναις Βασίλειος Στωά ἐν τῇ ἀγορᾷ, δὲν φαίνεται ποτε μεταποιηθεῖσα εἰς χριστιανικὸν ναὸν ὡς αἱ τοιαῦτα στοὰὶ ὡς δικαστήρια ὠκοδομηθεῖσαι μεταποιήθησαν ἀπανταχοῦ εἰς χριστιανικοὺς ναοὺς καὶ ἐχρησίμευσαν ὡς τύποι πρὸς ἀνέγερσιν τούτων, ἐν Ἀθήναις δὲ οὐδὲ ὅλως φαίνονται ἐγερόντες ναοὶ ὑπὸ τοιοῦτον τύπον κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, ἀλλὰ καὶ οὐδὲ κατὰκόμβαι εὐρέθησαν ἐν αἷς οἱ πρώτοι χριστιανοὶ ἐτέλουν τὰ τῆς λατρείας των. Μόλις δὲ κατὰ τὸν 6^{ον} αἰῶνα, ἐπικρατήσαντος τοῦ χριστιανισμοῦ, μεταποιήθη καὶ αὐτὸς ὁ Παρθενὼν εἰς ναὸν τῆς Παρθένου Μαρίας, καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν τοίχων ἐκαλύφθη ὑπὸ χριστιανικῶν γραφῶν αἵτινες σώζονται ἔτι κατὰ μέρη. Συνάμα δὲ διεσκευάσθη τὸ ἐσωτερικὸν ἀναλόγως, τῆς ἀρχ. στοᾶς ἀντικαταστάσης δι' ἐτέρης καὶ ἀνοιχθείσης μεγάλης πύ-

λης μεταξύ τοῦ ἑκατομπεδέου καὶ τοῦ ὀπισθοδόμου.

Ἡ ἐπὶ Κωνσταντίνου ἀρχομένη ν' ἀναφαίνεται ἰδίᾳ ἀρχιτεκτονικῇ τῶν χριστιανικῶν ναῶν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν Περσικοῦ τύπου, ἐτελειοποιήθη κατὰ τὸν ΣΤ'. αἰῶνα καθ' ὃν ἀνεγέρθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὁ ἐν Ραβέννῃ ναὸς τοῦ ἁγ. Βιτάλη καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς ἁγ. Σοφίας, ὅστις ἐστὶν ὁ τελειότερος τύπος. Οἱ διαφοροὶ ἐν Ἀθῆναις ναοὶ τῆς Βυζαντινῆς κληθείσης ταύτης τέχνης, φέρουσι πάντες ῥυθμὸν τῆς κατ' ὀλίγον ἐκπτώσεως αὐτῆς, δὲν φαίνονται δὲ σύγχρονος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁθεν ἀπὸ τοῦ Ε'. αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν δὲ εἶναι γνωστὸς ἐντελῶς ὁ ῥυθμὸς τῶν ἐν Ἀθῆναις χριστιανικῶν ναῶν. Εἰς τὴν ἐποχὴν ὅμως ταύτην ἀποδοτέον τὴν ἐγγλυφὴν ἀπάντων ἐκείνων τῶν σταυρῶν, καρπῶν, ζώων κλ. ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μαρμάρων, ἅτινα εὐρίσκονται καθ' ἑκάστην, καὶ ὧν πλεῖστα ἐν τῇ Ἀκροπόλει, καὶ δι' ὧν ἀνηγέρθη ὁ παρὰ τὴν Μητρόπολιν μικρὸς ναὸς τοῦ Ἀγ. Ἐλευθερίου.

Ὁ ναῖσκος οὗτος τυγχάνει ἄξιος προσοχῆς. Ὁ Κουσσὼν ἀνάγει τὴν ἀνέγερσίν του εἰς τὸν ΣΤ'. αἰῶνα ὅπερ ὅμως ὁ Βυσσὼν διαφιλολογεῖ. Μικρὰ προσοχὴ πείθει περὶ τούτου. Οὗτος ἐστὶν ὠκοδομημένος ἐξ ἀρχαίων μαρμάρων ἐφ' ὧν ἐχαράχθησαν σταυροί, καρποί, συμπλέγματα φανταστικῶν ζώων, καὶ ἅτινα τεθέντα ἀνευ διατάξεως τινος ἢ ἀρμονίας, δεικνύουσι προφανῶς ὅτι ἀνήκον εἰς ἀρχαιότερον ναὸν χριστιανικὸν κατασκευασθέντα ἐξ ἀρχαίων μαρμάρων. Κατὰ τὸν 3ον καὶ 4ον αἰῶνα δὲν εἶχον ἔτι ἐγερεῖ ναοὶ χριστιανικοὶ ἐν Ἀθῆναις, ὅθεν κατὰ τὸν 5ον δὲν ὑπῆρχον ἑρείπια τούτων, ἄλλως τοῦτο ἐστὶ τοσοῦτον προφανές ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῖσκῳ, ὥστε ἐκτὸς ὅτι τὰ φέροντα τὰς χριστιανικὰς γλυ-

φὰς μαρμαρα, εἶναι τοποθετημένα ὡς ἀπλοῖ λίθοι πρὸς οἰκοδομίαν, ὑπάρχει καὶ τεμάχιον φέρον ἡμῖς σταυρὸν, καὶ προερχόμενον ἐκ παλαιότερου τεμαχίου. Πρὸς δὲ κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα ἡ Βυζαντινὴ τέχνη εὐρίσκειτο ἐν τῇ ἀκμῇ της, ἀνεγείρετο δὲ ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἐνῷ ὁ προκείμενος τυγχάνει ὅλως ἐκπεπωκυῖς τέχνης, τῆς ἀψίδος οὔσης πολυγωνικῆς καὶ οὐχὶ ἡμικυκλίου (συνθρόνου), τὰ παρὰ θύρα πεφραγμένα διὰ πλακῶν μετὰ κυκλικῶν ὀπῶν, αἱ ἀψίδες τῶν παρὰ θύρων ὑπερέχουσι τῆς γεννήσεως τοῦ τροῦλλου, καὶ ἕτεροι πλείονα δεικνύουσιν ὅτι ἀνηγέρθη πολὺ μετὰ γενεστέρως. Ἐὰν ἐπὶ τῶν τοίχων ἐν Ἀθήναις τῶν Δεληρῶς καὶ Βιλαρδουίνων συνδυαζόμενα πρὸς τὸν ἐν Μητρὶ ἐγερεθέντα ναὸν τοῦ Ἀγ. Νικολάου ὑπὸ τοῦ Γουλιέλμου Βιλαρδουίνου μετὰ τὸ κτίσιμον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ τροῦλλου καὶ τῆς πόλεως ἐν ἔτει 1207, καὶ εὖ ὁ ῥυθμὸς ἐστὶ πολὺ τελειότερου Βυζαντινοῦ τοιοῦτου προσωμοίξων πρὸς τὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνίου, πρὸς δὲ ὑπ' ὅψι λαμβανόμενου τοῦ φραγκικοῦ τύπου καίτοι καλυπτομένου ὑπὸ τῆς ἐπιδράσεως τῆς Βυζ. τέχνης, ἄγεταί τις ἀδιστάτως νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡγέρθη ἐπὶ φραγκοκρατικῇ κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα. Οἱ λοιποὶ παλαιοὶ χριστιανικοὶ ναοὶ τῆς π. διαφέρουσι μετὰξὺ τῶν. Ἐν αὐτοῖς διακρίνεται ὁ τοῦ ἁγ. Νικοδήμου ὅστις παρεχωρήθη καὶ ἀνεκκινίσθη ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, διὰ τὸν τροῦλλον του καὶ τὴν ἐν γένει στέγασίν του. Θεωρεῖται ἔργον τοῦ 8ου αἰῶνος ἀνεγερθὲν ὑπὸ τῆς Ἀθηναίας αὐτοκρατορίας Εἰρήνης, καίτοι ἀμφίβολοι τὸ τοιοῦτον, ὡπωσδήποτε ὁ ῥυθμὸς αὐτοῦ ἐστὶν ὁ μᾶλλον πλησιέζων πρὸς τὴν καλὴν τῆς Βυζαντ. τέχνης ἐποχὴν, τῶν λοιπῶν ἐν Ἀθῆναις ναῶν. Ὁ τελειότερος ἐν Ἑλλάδι τῷ

πος σώζεται εἰς τὸν παρόντα ναὸν, τὸν τοῦ Δαφνίου, τὸν τῆς μονῆς τοῦ ὁσίου Λουκᾶ, καὶ τὸν τοῦ Ἀγ. Νικολάου ἐν Μιστρά. Ὁ τῆς Καπνικαρέας διακόπτων τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ, δικσώζεται καλῶς καὶ ἀποτελεῖ καλὸν τῆς ἐποχῆς ὑπόδειγμα, πλὴν καταστρέφεται διὰ τῆς κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα προσθήκης ναϊδίου ἢ παρεκκλησίου πρὸς Β. καθὼς καὶ προνάου πρὸς Μ., ἅτινα χάριν τῆς καλλισθησίας δέον νὰ καταδαφισθῶσιν. Ὁ τῶν ἁγ. Θεοδώρων, τοῦ ἰδίου τύπου, κείμενος ΜΔ. τῆς πλατείας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ἐστὶν ὁ κάλλιον σωζόμενος πάντων διατηρούμενος ὡς εἶχε, ἀλλὰ πάντων τούτων τῶν ναῶν αἱ ἐσωτερικαὶ τοιχογραφίαι καὶ διακοσμήσεις ἐκαλύφθησαν δι' ἐπιχρίσεων. Ὁ ναὸς οὗτος ἐκτισταὶ ἐκ λευκαζευμένων λίθων μετ' ἐμβληθεῖσιν σειρῶν ἐξ ὀπτοπλίνθων ὡς ὁ τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου. Ὁ ναὸς τοῦ μεγάλου Μοναστηρίου ἀνήκει εἰς τὴν 11ην ἑκατονταετηρίδα. Ἐπὶ τῆς προσόψεως διακρίνονται ἔγχνη συνδέσμου ξυλίνης στέγης δι' ἧς ἐκαλύπτετο πρόναος ἐκ ξύλου. Ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Φιλίππου δεικνύει πορφυρῶς τὴν ἐπίδρασιν τῆς δυτικῆς τέχνης ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς. Ἄνω τοῦ ὑπερθύρου ἐν κόγχῃ ὑπάρχει τοιχογραφία τοῦ ἐπωνύμου ἁγίου. Ἐπίσης τοιχογραφίαι ἐν ὑγρῷ σώζονται ἐν τῷ ἐρειπωθέντι ναῷ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου ὀλίγον ἄνωθεν κειμένου τοῦ Ὁρολογίου τοῦ Κυρρήστου. Ὁ ναὸς τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων ἐν τῷ 4ῳ τμήματι ὑπῆρχεν ὡραῖον ὑπόδειγμα τέχνης προσμοιαζούσης πρὸς τὸν ἐν Ραβέννῃ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀνεγερθέντα ναὸν τοῦ Ἀγ. Βιτάλη, θεωρεῖται δὲ παρὰ τισι καὶ ὡς βαπτιστήριον, ἀτυχῶς τὸ πλεῖστον κατεστράφη ἐπὶ τῷ λόγῳ εὐρύσεως ὑπὸ ἀμαθῶν ἐπιτρόπων. Τὸ τοιοῦτον ἔλαβε χώραν καὶ διὰ τόντων Ταξιαρχῶν, κα-

θὼς καὶ δι' ἄλλους τινάς. Παρὰ τὸν νεώ-
στὶ ἀνεγερθέντα οἶκον τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, σώζονται τὰ ἐρείπια ναῖσκου εἰς μνήμην τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου, ἡ τῆς Φιλοθέης καλουμένου, ὡς ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ μονασίας ὁσίας Φιλοθέης. Ἐν τῷ συζωμένῳ σηκῷ τοῦ ναϊδρίου τούτου φαίνονται ἔγχνη ἀγιογραφίας ἐκ κιτρίνου καὶ ἐρυθροῦ χρώματος ἀρκούντως καλῆς ἔχνογραφῆσεως. Ὡς ἐκ τῆς φαινομένης παλαιᾶς λιθίνης βάσεως, φαίνεται ὅτι ὁ ναῖσκος οὗτος κατεῖχε μέρος ἀρχαιοτέρου ναοῦ, ὅστις ὑπῆρξε βασιλική, τέχνης ὁμῶς οὐχὶ καλῆς ὡς δείκνυται οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀτελοῦς κατασκευῆς ἀλλὰ καὶ ἐκ τριῶν ἀψίδων αἵτινες ἦσαν πολυγωνικαί. Ἐκτὸς τῶν τοιχογραφιῶν, ὁ ναῖσκος οὗτος ἐστὶ κατὰ ρυθμὸν ἄγχνος καὶ ἐποχῆς καταπτώσεως τέχνης, ἄπορον δὲ διατῖ ἀνακινῆται σήμερον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀρχετύπου σχεδίου, ἀφοῦ τὸ τοιοῦτον δὲν γίνεται πρὸς διατήρησιν τῶν τοιχογραφιῶν αἵτινες βεβαίως θὰ καλυφθῶσι δι' ἐπιχρίσεως, ἐνθ' τὸ γενικὸν σχέδιον δὲν εἶναι βεβαίως ἄξιον διατηρήσεως, ἄλλως καταλαμβάνον μέρος μόνον τῆς ἀρχαιότερας βάσεως, δὲν ἐπιβάλλει τὴν ὡς εἶχεν ἀνακινήσιν τοῦ πλειότερον τῆς ἀνεγέρσεως ὅλως νέου καταλλήλου πρὸς τὸν σημερινὸν σκοπὸν.

Δυτικῶς τοῦ Ὁρολογίου Κυρρήστου ὑπάρχει παλαιὸν Τζαμίον ὅπερ χρησιμεύει ὡς ἀποθήκη στρατοῦ. Τοῦτό ἐστι τὸ ἐπὶ Τουρκίας γνωστὸν Φετιχὲ Τζαμί, ἡ Τζαμίον τοῦ πορθητοῦ. Γνωστὸν ὅτι μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάληψιν τῆς π. καὶ μεταποίησιν τοῦ Παρθενῶνος εἰς Τζαμίον, ὁ σουλτάνος Μωάμεθ ἐπιστρέφων ἐκ Πελοποννήσου ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του ταύτην μετεποίησεν εἰς Τζαμίον ἓνα τῶν ναῶν τῆς πόλεως ὀνομάσας αὐτὸ Φετιχὲ Τζαμί, καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΗΤΟΙ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΩΝ

Νομῶν, ἐπαρχιῶν, πόλεων, κωμοπόλεων, χωρίων, ποταμῶν, ὀρέων, λιμνῶν
λιμένων, ὄρων, θερμοπηγῶν κλ. τοῦ β. βασιλείου.

Ἔργον ἐξ 60—70 τυπογρ. φύλλων εἰς μέγα 8ον

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Κατὰ φυλλάδια ἐκ δύο τυπογρ. φύλλων πληρωτέων
ἅμα τῇ παρακλήτῃ πρὸς

λεπ. 60.

Προπληρωτέα συνδρομὴ δι' ἅπαν τὸ ἔργον.

Δρ. 12.

Ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προπληρωτέα εἰς

φρ. χρ. 12.

— Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ λαμβάνουσι τὰ ἐκδοθέντα φυλ.

— Ὁ ἐπιθυμῶν τὴν ἐγγραφήν τοῦ ὡς συνδρομητοῦ ἀποτείνεται πρὸς τὸν
ἐκδότην.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς

Τὸν Συντάκτην τοῦ ἀνωτέρω ἔργου

Κύριε

Ἐσωκλείω . . . φρ. . . . διὰ

συνδρομὰς εἰς τὸ Γεωγραφικόν

Λεξικὸν τῆς Νεωτ. Ἑλλάδος, καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ στέλλετε . . . ἀντίτυπα
εἰς τὴν ἐξῆς Διεύθυνσιν

Πρὸς τὸν Κύριον

Εἰς

Κύριον Ν. Σολωμὸν

ὁδὸς Πανεπιστημίου, οἰκία Σγλίμην ἀριθ. 10.

Εἰς ἈΘΗΝΑΣ
